

MÖSSMÉR JÓZSEF

rumburgi vászon-raktára

„a menyasszonyhoz“, koronaherczeg-(uri)-utca 10. sz., zsidó-utca sarkán,

ajánlja dusan felszerelt raktárát u. m. minden nemű rumburgi, irlandi, hollandi, creas, foul-vásznat nemkülönben 9/16, 10/16, széles ágylepedővásznait; asztalneműk, 6, 12, 18 és 24 sz.-melyre ágyneműk, fűzők, kávékendők, Gradl, len gyimint angol és francia zsebkendő, függönyök asztal- és ágylétrák, Pique és Krizo takarók, Chiffon, angol Schirting, Oxford, Wallis, színes Zephir, és legújabb francia Perkált ruhákra, „ri nadrag-szövetek, Pique-mellények.

Női felszerelések:
kész ágyneműk, női és úri ingek, nadrágok, corsettek, alsó-szoknyák, lepedők, párnák, harisnyák, fésülőkpenyek, valamint himzett vászon és battiszt csikok, betétek, esikétek, kézelők, és gallérokat, nemkülönben egész felszerelések gyermekek számára, a legolcsóbb megszabott áron.
Videki megrendelések azonnal pontosan, utánvét mellett teljesítettek.

2064-7

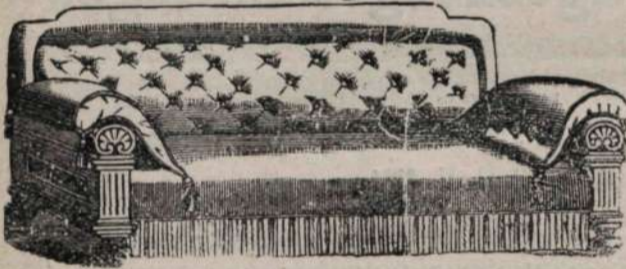
ROBEY ÉS TÁRSAI gazdasági gépgyárművek

Budapest, üllői út 1. szám.

Világhírű gőzgép és gőz-csöplőgépeiken kívül — önetetével és anélkül — legolcsóbb árak mellett ajánlják kézi csöplő-gépeiket, lőjárgányaikat, szóró és szelelő rostákat, kaszáló és arató gépeket, légregybléket stb. Egy egy lovas csöplő-gép ára járgánnyal 270 forint. — Egy két lovas csöplő-gép ára járgánnyal 480 forint. A két lovas gép és járgány kerekében van és szalmavágyóval és rostával ellátva.

Bútor-ajánlat.

- Kiköltözés folytán:
- 1 pár egytáju szifon-szekrény 40 frt.
 - 1 " kétajtású " 50 frt.
 - 1 " ágy 20, 30, 40, 50 frt.
 - 1 mosdószekrény 15, 15, 20 frt.
 - 1 éjszakai szekrény 6, 8 frt.
 - 1 kihúzós asztal 18, 24, 30, 40 frt.
 - 1 szalon-asztal 15, 20, 25 frt.
 - 1 szalon-garnitúra ripsziből 120 frt.
 - 1 " gobelinnél 140 frt.
 - 1 " selyemből 160 frt.

Ajánljuk gazdag raktárunkat mint legelőnyösebb és biztosíték-képes bevásárlási forrást. — Videkre szállítások pontosan eszközöltek. 1910

Képes árjegyzékek díj-nélkül küldetnek.

BUTOR-BAZÁR Budapest, régi posta-utca.

PÉNZ

Gos kamatra földirtokok, uradalmak és bérházakra, ugyazintén községek kölcsönök egész Ausztria-Magyarország és Erdély számára, bármely összegben, 64 féleves részletekben visszafizetésre folyókat kaphatók a hatós. enged. lezámitoló és lezámitolást közvefitó Iroda által Bécsben, Stadt. Schottenhof, 12. Stiege, Thür 8, Lovakék bérmentve és német nyelven kértetnek intézteni. 1095

EPILEPSIE

(nehézkör) levél útján gyógyítatik dr. KILLISCH, különleges orvos által Neu-stadtban, Drenda mellett (Sász-országban). Már 8000-nél többben sikerrel gyógyítottak. 1110

Angol patent kerti-fecskeendők

a bécsi vállalatnak kitűnőnek bizonyult neve, melyek eső alakban, vagy egyes erős engárban meglévő csapadékra szökve víz, víz, fűgőzárban, kertekben, sőt tisztezzék al mával előnyvel használhatók.
Kisebkek frt 10 80, nagyobbak frt 14. — nagyok és egész nagyok frt 17. — és 22. — darabja.
Angol vállalat fűgőzár-kezelő szivar-tárolók a szivarkezelő elhelyezésére alkalmas és károsodásmentes, szára erős sáma telenből 25, 50 és 75 darabnak, frt 3.30, 4.50, 6.30.
Párisi Ivesz légyfogó-boríték. Párisi mintá szerinti készült igen lecsendesítő és szagcsökkentő, mivel változatos három fűgőzárúval van ellátva, közel fekvő, távolabbi, és legnagyobb távolabbiakra. Darabja vállattal ellátott tokban 25 forint.
Igen jó minőségű három kivonatu egyes fűgőzár darabja 6 frt 50 krajczár.
Fűgőzár Perry és társa londoni szeszszűzője a legkiválóbb szerzős, bármely anyag, ha még oly erősen van is beszorítva, könnyűséggel az üvegből kivonni. Darabja utasítással frt 1.50.
Baroscep, új találmánya, az időjárás előre bízton jósó, egyszer-mind hőmérvével is ellátott legmére (barometer). Darabja frt 1.85.

KERTÉSZ ÉS EISERT Budapest, Dorottya-utca 2. sz.

1000 irabelli megfizések gyors kifizetése. Kimerő árjegyzék kéremre.

JÓSIKA JULIA PÁLYAVEZETŐ.

Jó tanácsok világra lépő fiatal leányok számára. Fűzve 2 frt. díszkötésben 2 frt 80 kr.

Zsülszky Mihály. MAGYAR HÖLGYEK.

Történelmi élet- és jellemrajzok. (Nyolczadret, 223 l.) Fűzve 1 frt.

BENICZKY IRMA. A nők hivatása.

(Nyolczadret, 248 lap) Fűzve 1 frt 20 kr.

Fáy András. Mesék és aphorizmak.

Két kötet. Fűzve 1 forint.

Különös figyelemre méltó! dr. FORTI-féle SEB-TAPASZ.

A hírneves dr. FORTI-féle SEB-TAPASZ, mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomcsillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb s gyökeres gyógyulást eszközöl különösen a hólyokban. Egy csomag ára 50 kr, nagyobb csomagok 1 frt használati utasítással együtt; postán küldve 20 krral több. Központi küldeményező raktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF, gyógyszerész úrnál, Király-utca 7. sz. Ezen kitűnő hatás nem eléggé ajánlható gyógytámasz készítő Forti László. Lakása: Budán, Ráczváros, fő-utca 500. Videki raktárak az ismert gyógyszerészeknél.

WEBER HENRIK könyvkereskedésében

Budapest, hatvani-utca 6. sz. legújabbban megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Harminez évi tapasztalat a vizgyógyászat terén dióhéjban.

orvosok és művelt olvasók számára írta Dr. Siklós Károly, Pestváros v. Sörváros s a budai vizgyógyintézet megalapítója. Ajánljuk e könyvet mindazoknak kik a vizet, mint a heveny és idült betegségek elleni leghatározottabb gyógyszert meg akarják ismerni, s azon szülőknek képességét kívánják megszerezni a névne, hogy sürgős esetben orvos hiánya — vagy távollétében gyermekeik baján segíthessenek. Az ezen csióban kiállított műnek csak — 60 kr. Posta-utalvánnyal beaküldött, — 65 kr-ért e művet bérmentesen küldjük. 2020

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre ... 12 frt, fél évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 frt, fél évre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre ... 6 frt, fél évre ... 3 *

26. szám. — 1876. Budapest, június 25. XXIII. évfolyam.

A NAGY-SALLÓI CSATA EMLÉKE.

ASSANKÉNT, habár idő multával, a kegyelet meg-megemlékezik a mult idők szép napjairól. Rónán, halmon megjelölő a helyet, hol a magyar lelkészetes egykor csodákat művelt; hol a magyar bátorság, a magyar hősiesség napja ragyogott; hol a honszerelmet annyiak vére pecsételte meg.

Egy ily helyet jelölt meg Nagy-Sallón Bars megye közönségének hazafias kegyellete azon emlékkövel, melyet e hó 5-én nagy ünnepélyességgel lepleztek le.

A 27 év előtt vívott szabadságharc egyik jelentékeny győzelmé volt az, melyet a magyar sereg a kétszeres számú ellenség fölött Nagy-Sallónál nyert. Az osztrák sereg a komáromi vár fölmentésére támadólag előre nyomuló magyar haderőt minden áron igyekezett visszanyomni. A felsővidéki megyékből néhány győzedelmes utközet után a magyar sereg már a Garam folyóig hatolt, szemben állt vele mintegy 15 mérföldnyi vonalon a túl számú osztrák erő, zömével Nagy-Salló városában s környékén. Az összecsapás elkerülhetetlen volt. Az osztrákok a győzelmet a magok részére bizonyosnak tartották, mert értesülésük szerint a magyar sereg csak két helyen kelhet át a Garamon. A lelkesedés azonban mintegy varázsütésre nyolcz átjáró hidat rögtönzött, s így lehetséges volt a honvédeknek az ellent minden ponton egyszerre teljes erővel megtámadni. Az utközet kora reggel kezdődött s dél felé az ellenség oldalt a nemsokára hátban is meg volt támadva. A csata leghevesebben folyt bent Nagy-Salló városában. Mig a magyar tüzezek a várost föl nem gyújtották, az ellen nem hátrált. A kettős tüzet nem bírva kiállani, a közeli Zalogos nevű erdőbe húzódtak. Itt folyt le a csata végjelene. A magyar tüzezek úgy irányozták, hogy az ágyugolyók a fák sudarait törjék le. Az ellenséget a fejére hulló galyak futásra készték. Délután 4 órakor a csata véget ért. Erdeménye az volt, hogy Komárom vára felszabadult.

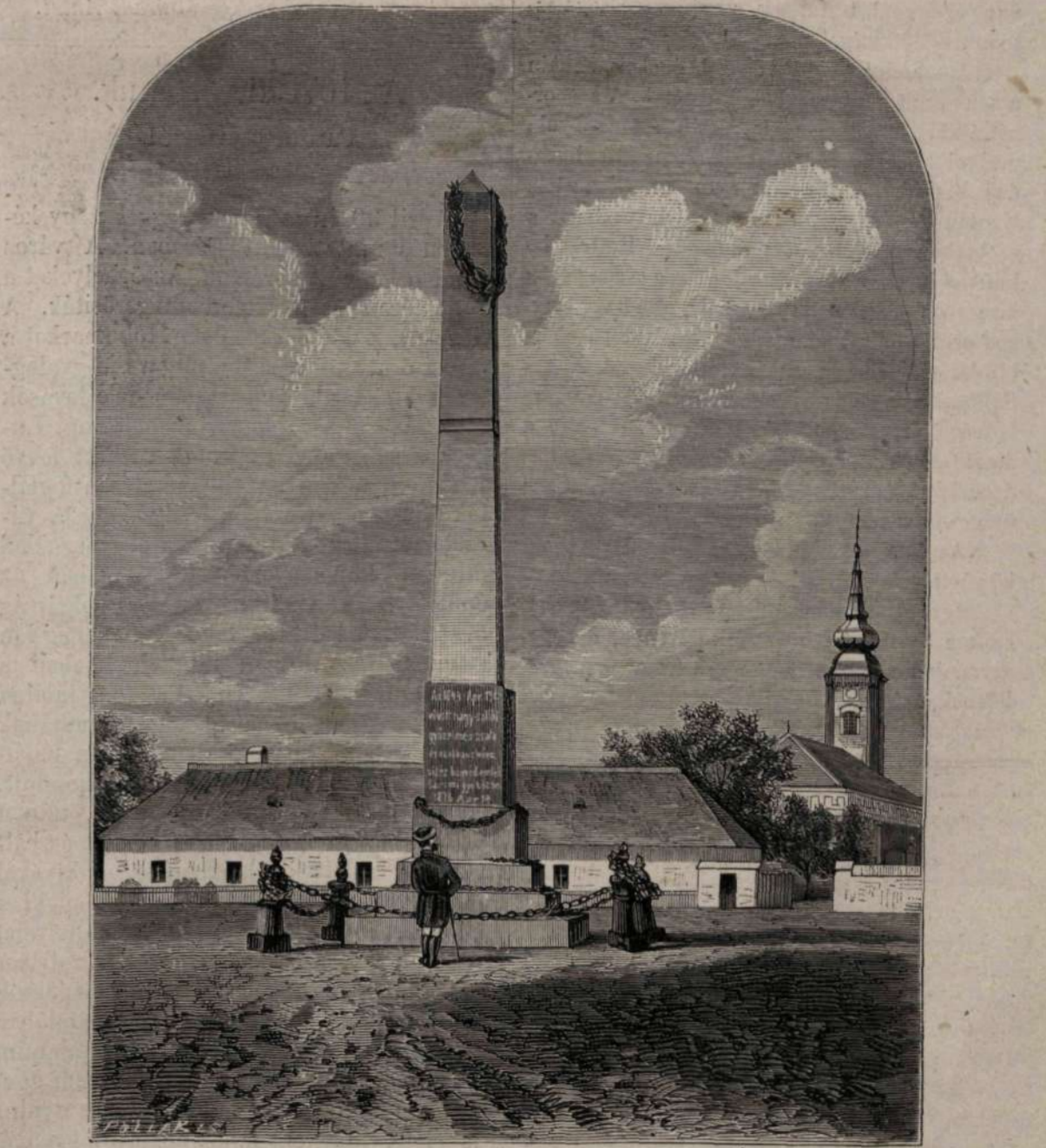
Ha a Duna felől jöve tartunk Nagy-Sallóra, midőn a dús termésű Garam-völgyet szegélyző magaslatról végig tekintünk a köröskörül magas hegyekkel határolt síkságon, a távolban magasra fölnyúló oszlopot pillantunk meg, melyet folyton látunk, mig csak mellette el nem haladunk. Ez a győzedelmes csata jelvénye.

Az emlékkő az esztergom-lévai út mellett

egy nagy térség központján van. E helyen haldan gabnás vermek voltak s roppant sok munkával járt ezek betöltése s a helynek kissé halomossá tette. Még maig sines a tér rendezése befejezte, s a mi ha megtörténik, fákkal fogják beültetni, s a nagy-sallóiaknak árnyas sétatétele lesz. Az emlékkő háttérben van a reform-templom s a lelkeszlak.

Az impozáns emlékoszlopot Gerenday Antal készítette, kinek sok hasonló műve közt ez

a legnagyobb és legdiszesebb. Alsó része 8 láb négyszögben (2 méter 60 cm.) A gula-alaku 5 öl 4" (9 méter 90 cm.) magas oszlop mauthauseni kitűnő granitból készült igen csióban; tetején bronzból öntött eszterkoszoru van. Az oszlop a talpazaton kívül — négy darabból áll, s mintegy 600 mázstát nyom. A szállítás a Dunától nagy fáradsággal járt s ezt az érsekprimás, Hunyady Kálmán gróf s Leidenfrost Kálmán minden díj nélkül eszközöltették. Az emlékkő

A NAGY-SALLÓI CSATA EMLÉKOSZLOPA.

a föllállításal együtt 4000 friba került, mely adakozás útján gyűlt össze. Az alapköbe számos szabadságharczi pénz s emlékirat van letéve.

Az oszlopon a következő aranybetűs föliirat olvasható:

„AZ 1849. ÁPRIL 19-ÉN
VIVOTT NAGY-SALLÓI
GYŐZELMES CSATA
ÉS AZ ABBAK ELVÉRTETT
VITÉZ HONVÉDEK EMLÉKÉRE.
BARSMEGYE KÖZÖNSÉGE
1876. ÁPRIL 19.“

Az oszlopot vasláncz köríti, a sarkokon ágyúnt jelképező öntött vas czövekekkel, mindegyik tetején ágyugolyó kitörni látszó lánccal.

Az emlékkö föllállításában igen sokan buzgólkodtak, de a főérdem *Fába* Zsigmond szolgabíró urat illeti.

A teleplezés nagy ünnepélyességgel folyt le. Hont, Nyitra, Zólyom megyékből sokan voltak jelen az ünnepélyen. Esztergom és Komárom megyék küldöttség által voltak képviselve. Ott volt Bars megye színe java, mindössze közel 12 ezeren. Az emlékkövel szemben föllított emelvényen a hölgyközönség foglalt helyet. A házakon „1848-49. Éljen a haza!“ felirással ellátott nemzeti színű zászlók lengtek. A menetben képviselve volt a megye hatósága, a községi előjáróság s az ipartársulatok, a lévai dalárda s tűzoltóegylet, a helybeli s vidéki gazdák, a szoborbizottság dísz-magyarban, élén elnökével Migazzi Vilmostal, a megyei országgyűlési képviselők, a megye szép hölgyei közül tizennégyen fehérbe öltözve egy nagy cserkoszorút vittek, melynek hosszu fehér selyem szalagját négyen tarták; a szalag felirata: „A hazafiságnak és bátorságnak“. Ott voltak a 48-49-ki honvédek nagy számmal, testületek, az új honvédség tisztikara, küldöttségek stb.

Az elindulás előtt a dalárda énekelt, azután a zene szólt s a taraczkok durrogtak. A szobornál a „Hymnus“ elnéklése után *Katona* Gyula megyei főjegyző mondott alkalmoszerű hazafias beszédet, melyet zajosn megéjeneztek. Ezután *Gerenday* átadta az emlékoszlopot a szoborbizottság elnökének, mire a föliatról lehullt a lepel, a dalárda dics-énekét zengett, a taraczkok megszólaltak s a hölgyek a nagy cserkoszorút a föliat köré helyezték. Majd a szoborbizottság elnöke átadta az emlékkövet Nagy-Salló község előjáróságának, mire *Vida* János községi bíró szívből fakadt szavakkal ígérte a dicső emlék kegyeletes megőrzését. Végül a dalárda a „Szózat“ két versszakát elnékelve, az ünnepély véget ért.

Az ünnepély után lakoma volt, melyet táncz követett.

Igy folyt le e hazafias ünnepély, mely nem csak a múlt idők győzelmi jelvénye, de egyzersmind a lelkes Bars megye hazafias kegyeletének emléke is.

—ch.

Cseli csárda.

Cseli csárda, cseli csárda,
Villám, hullám összejárta.
Hol a mennykő, hol az árvíz,
Nem is egy, de legalább tíz.

Nád az eresz, sár a kényeny,
Az is egyre lefelé mén.
— Hej, gazd' uram! hol a vályog?
Szegény gazda hol kóvályog? . . .

Valamikor — hajdanában
Ablak is volt a falában.
Rozmaring is nyílt előtte,
Mig a pandur le nem lőtte.

Rozmaringot az ablakról,
Czifra kancsót az asztalról —
Sisa Pistát még a mellett,
Csaplárosné lánya mellett.

Egy pocséta a kút tája,
Se oldala, se kávája.
Zöld a vize, — ha még benne
Egy italra való lenne.

Kidűl, bedűl . . . de ki bánja,
Mióta a csaplár lánya
Beléhalt egy sötét éjjel
Bánatával — szegényével . . .

Benn az ivó kiholt, néma,
Csak a szelvéz járja néha;
Lábatlan pad, törött asztal,
Még bujdosót se marasztal . . .

Benn, a tulsó kis szobában,
Két szék busul csak magában.
Mintha most is rajta volna
Csaplárosné koporsója.

Lánya után ment el szegény,
Most pihen a sír fenekén.
Senki se járt itt azóta,
Pohár nem cseng, se' a nóta . . .

Udvarát a gaz benőtte,
Alig áll még ki beelő
Ingóbingó kapujába,
Egy vén szifla hajlik rajta.

S mert szomorú idők jártak:
Abból telt ki a gazdáknak
Vándorbotja . . . koldusbotja . . .
Merre jár? — az Isten tudja! . . .

Cseli csárda, cseli csárda . . .
Csak búbanat lakja már ma.
Maga lenni az is áttal,
— Elbujdosott a gazdával!

Varadi Antal.

Az 1671-ki vértanúk.

Pauler Gyulától.

(Vége.)

Ápril 30-án már kora reggel nagy készülődés mutatkozott Bécsben. A város minden kapuját bezárták. Az őrhelyeket a Péter-téren és a Hofon megerősítették. A Grabent, Zsidópiacot és a Hohemarkot a városi őrség megszállta, míg a Pio-gyalogezred 4 százada és a Heister-féle lovasok két százada a Hofon, Neumarkton, Lu-gecken és az alsó jezsuiták mellett fekvő Kistéren, vagyis az Egyetemtéren foglaltak állást, a városi polgárság pedig a városházát állta körül és zárta el lánczokkal minden külközlekedéstől. Magában az épületben a stadguardia és polgárság őrködött. A belvárosi lakosságnak meg lön parancsolva, tartson minden házban a padláson vizet készen, ha tűz találna kiütni, a külvárosiak pedig maradjanak honn, tartsák zárva ajtaikat, míg a halálharang — kivégzés jele — el nem kondult. Nádasdy már reggeli 5 órakor talpon volt, misét hallgatott, megáldozott és baljában feszülettel, jobbában égő gyertyával megkapta az abszolutot, melyet neki a pápa egykor in articulo mortis adott vala. Nagyon le volt verve és csak a vallásos érzés tartá fenn. Bucsut vett a papoktól, a császártól. Bocsanatot kért általában mindenkitől, kinek valaha vétett, valamint ő is megbocsát mindenkinek és nem gondolna bosszura, ha még 100 évre nyulna is élete. Már ekkor azonban oly gyengének érzé magát, hogy egy kis bort és piszkótát vön erősítőül; gyóntató atyja taná-

csára 3 darabkát a borba mártott, az atya, fiu és szentlélek Isten nevében, jeléül, hogy ez utolsó táplálékot is neki ajánlja fel. Midőn pedig a kivégzés órája eljött, a két baráttal, katonák közt, kezében feszülettel és olvasóval, buzgó imával ajakán lement a kivégzés helyére.

A palló fekete posztóval volt bevonva, közepén fekete karszék állott, oldalvást egy kis oltár és a fekete székek szemben vörös emelvény, melyen a városi bíró, kezében ezüsttel kivert pallossal és fekete pálczával, oldalán pedig a városi törvényszék tagjai foglaltak helyet. A néhány néző, ki bebocsátást nyert, köztük Souches tábornok, Daun, Ugarte, Pio marchese és egy Bécsben időző török császár Budáról, Hádi Ibrahim, a terem hátulján korlátok mögött állott. Nádasdynak le kellett ülni a karszékre, midőn Schober János, a városi írnok (Schrannenschreiber) a halálos ítéletet felolvasta, mely után mindjárt tudára adták, hogy a felség által az utolsó pillanatban — még ápr. 29. Laxenburgból — a kézcsontok elengedtetet. Miután még tédre rogyva az oltár előtt kissé imádkozott, ismét leült és a feszületet baljával szívéhez szorítá, jobbában az olvasót tartá, míg apródja Győrfi Ferencz ruháját felnyitotta, haját rendbeszedte, szemét bekötötte. „Jézus, Mária József!“ rebegé hétszer és a rákövetkező halotti csendben a hóhér, Langmann Mihály, hozzá vágott.

A fej lerepült. A városi bíró ijedtében kiejté kezéből a pallost. A fejletlen test a széken ülve maradt, míg 4 beburkolt férfiu levette és koporsóba téve, a városház udvarán, egy fekete állványon — 2 órára — közszemlére kitevé, ámbár Nádasdy gyermekei, egy német levélben kegyelemért, vagy ha már az nem adatik meg, legalább azért könyörögtek a császárnak, hogy a holttest ne tetessék ki a dühös pór nép csodájának. Este a hullát a Landstrasson levő augusztinianusokhoz vitték, onnan pedig a jövő év elején, a család kérelmére, Lékára, az általa alapított augusztinianus kolostor sírboltjába, hol még most is láthatni az egykor oly hatalmas országbírónak külön vált fejét és egészen meztelen holttestét.

Ugyan az nap Németujhelyt is bezárták a városnak még nyitva levő egyetlen kapuját és fegyveres polgárság megszállá a város piacát. Az első, ki a verpadra lépett, Zrinyi volt. Már korán reggel, a harmadfél napi böjt folytán, az óriási férfi annyira elgyengült, hogy elájult, de egy kis alkermes és balzsam magához téríté; még egyszer misét hallgatott és azután 8 óráig imádkozott, midőn a biztosok hozzá eljöttek. Zrinyi átadta nekik a nevéhez szóló levélkét e német felirással „Meiner Herzallerliebsten Frauen Gemahlin anzetto Wittiben Frauen Anna Catharina Gräfin von Zrin!“ és mindnyájától bocsanatot kért és elbucsuzott. Nála is, mint Nádasdynál, megjelent Dornhofer Ákos az alsó-ausztriai nemesség határozatával, mely Zrinyit és maradékait az osztrák nemesség köréből kizárá. Zrinyi eleve nem értette, mit akar, és mondá: jól van, csak fiát ne foszszák meg az osztrák nemességtől, ki egészen ártatlan, de Abele felvilágosítá, hogy épen azt éri a büntetés, mert ily nagy bűnöknel a szentírás szavai szerint: savanyu szőlőt ettek az apák és a gyermekek foga vásik bele. „Egyébiránt, vigasztalá, ez csak formalitás és a fiu, ha

híve lesz a császárnak, e honosságot könnyen visszanyerheti.“ ezzel aztán a biztosok végbucsut vettek tőle és Zrinyi még egyszer fiát ajánlá nekik. Midőn kilenczre járt az óra, a németujhelyi tanács két tagja, Marekl Mihály és Gerubel János megjelentek Zrinyinél: hogy itt a kivégzés ideje! A menet tehát megindult a fegyvertár első udvarába. Elöl a két tanácsbeli, utánuk néhány katona, Zrinyi két kapuczinussal és végül Ehr kapitány és káplálójával. Zrinyi feszületet tartott kezében és a barátokkal imádkozott. Büszkén, szilárd léptekkel jött le, inkább hasonló a katonához, ki rohamra megy, mint egy elítélthez. Menetközben valamben megakadt mentéje és ő olyat rántott rajta, hogy egy darabja elszakad. Midőn hallá maga körül a beszédet, hogy nem kell félni a haláltól, mondá: „bizonyos vagyok, hogy sokan a jelenlevők közül jobban meglesznek most hatva azáltal, mi itt készül, mint én magam, kinek azon át kell esni.“ Az első udvarban megállott a menet. A biztosok fenn a folyosón, egy szőnyeggel fedett helyen ültek a város bíráival, kinek néhány szava után a városi jegyző, Haan Miksa felolvasta a halálos ítéletet. Zrinyi ezalatt csendesen imádkozott, csak midőn a városbíró pálczáat tört felette, kérdé: „nincsen semmi kegyelem?“ Ekkor előhozta a rendeletet, hogy a kézcsontok elengedtetik, mire Zrinyi némán meghajlott. Erre megnyílt a kapu a második udvarba, melynek közepén egy 6 öl hosszú, 4 öl széles fekete posztóval bevont verpad emelkedett, két tőkével és bárdal a kéz levágásra. Körülötte számos néző, sok bécsi ur, kik a végre jöttek Németujhelyre, katonaság és Mohr Miklós a sopronyi bakó. Zrinyi imádkozva ment fel a verpadra, leveté mentéjét és apródjának segélyével körül kivágott dolmányát; azután apródja Tarródy haját elrendezé, szemét bekötötte és ő imádkozva letérdelt. Midőn e szavakat mondá: „Uram kezdbe ajánlom lelkemet!“ és kilenczre ütött az óra, a hóhér hozzá vágott, leütötte, torkát elmettszé, de a rövid vastag nyak csak a második, harmadik csapásra volt teljesen elválasztható törzsköztől. Szolgák azonnal felemelték a testet a fövel és a verpad egyik szögletében fekete posztóval befedték; fekete posztót borítottak a patakok vérre is, s a kapuczinus guardian a néppel buzgó imát mondott a kiszenvedett lelkéért.

Most Frangepánra került a sor. Frangepán az egész éjelt imádságban és vallásos elmélkedésekben tölté. Az ő buzgalma nem volt néma, mint Zrinyié. Sokat és szépen beszélt, érzelmeit olasz hévvel és buzgalommal önté ki. Csak a gondolat bántá, hogy halála előtt meg fog eszokkítani, és újra meg újra mondá a biztosoknak, kik ápril 30-án utolsó miséje után meglátogatták: mily nyugodtan, mily boldogan halna meg, ha ez elengedtetnék! Abele némi reményt nyújtott neki, mindenesetre megígérte, hogy a mig ez ügyben a felséghez tett kérdésükre válasz nem érkezik: nem fog kivégeztetni, és Frangepán a bucsúzásnál Abelet megölelte, és kezeit megcsókolta. Miután Zrinyinek feje lehullott, a biztosok visszatértek helyükre az első udvarba és Frangepánt ugyanazon kísérettel, mint Zrinyit, lehozatták. A polgármester félt, hogy valamit beszélni fog a császár vagy a miniszterek ellen és figyel-

meztette, hogy az tiltva van, de Frangepán felett: mindennek csak magam vagyok oka. Senkit sem vádolhatok. A császár jó és igazságos, alig várhatom, hogy Isten előtt érte imádkozhassam. Lemenet és a halálos ítéletnek olvasása közben folyvást behunytt szemmel, halk hangon imádkozott, — és a kezében levő feszületet csókolt. Ő is, mint Zrinyi, kérdé: nincsen semmi kegyelem? és midőn a kézlevágás elengedését hallotta, hangosan megköszönte a császárnak e „meg nem érdemelt kegyelmet.“ — Azután ismét megnyílt a másik kapu, és Frangepán Ferencz fel lépett a fekete verpadra. Kezében tartá a feszületet, és elkezdett latinul imádkozni, élénk, tüzes szemekkel, oly tiszta, esengő hangon, oly nyugalommal, hogy a nézők szinte hajlandók voltak hinni, hogy e férfi, ki ugy tudja a városház kapuja előtt állott a piacon és két század német katona vette körül. Bónist két hü szolgája kísérte, kik szeméit beköték, mielőtt letérdelt, hogy a halálos csapást elfogadja. A jezsuiták megkísérlették volt, őt a katolikus hitre áttéríteni, de hasztalan. Ő mint református akart meghalni, bár e hitével sem gondolt sokat végperceiben. Halála nem is volt oly épületes a jámborok szemében, mint bécsi és újhelyi társaié, sőt voltak, a kik azt hívték, hogy mint afféle hitetlen embernek nem csak élete, de lelke is veszendőbe megy. A mi a bátorságot illette azonban, méltó társa volt Zrinyi Péternek. Mind végig nyugodt, sőt derült maradt, mert magát nem bűnösnek, hanem a haza mártírjának tekinté, ki csak azt érzé, mit minden becsületes magyar érez. Negyvenhárom éves volt, midőn kivégezték. Levágott feje még hármát négyet ugrott a verpadon. Holttestét, mint-hogy a felvidékre hazavinnők nem volt szabad, hü szolgái a pozsonyi Szent-Lőrincz temetőbe tették örök nyugalomra.

A török válság főszereplői.

Törökország válságos időt él. Minden nap újabb és újabb híreket hoz a hírverő az Aranyiszarv mellől. Abdul-Aziz szultán elmozdításával és halálával a véres dráma még nem ért véget. E dráma egyik utójátékának, vagy helyesebben nevezve közbelső jelenetének kell tartanunk a miniszterek meggyilkolását. Akár Abdul-Aziz megbuktatásáért, akár magánboszúból estek el Huszein Avni és Rasid pasa, a nagy csapás érzékenyen sujtotta Törökországot épen most, midőn minden tehetségek köze kell működnie, hogy a zართ helyzetből kiségitse az országot.

A megdőbentő esemény részleteit elég bőven adták elő a hírlapok. Tudjuk, hogy Hasszán cserkesz származásu őrnagy golyójának és törének a szultán letételére irányzott miniszteri összeesküvés két jelentékeny részese, Huszein Avni pasa a hadügyminiszter és Rasid pasa külügyminiszter áldozatul estek, míg a szintén megbeszített tengerészügyi miniszter, az öreg Kaiszerli pasa, életéhez szintén kevés a remény. Tudjuk azt is, hogy Hasszán, a véres tett elkövetője, e hó 17-én a szeraskier-téren fölakasztatott.

Ez alkalommal nem szándékozunk az esemény bővebb részletezésével foglalkozni, de be akarjuk mutatni a Törökország történetében talán forduló pontot, de mindenestre válságos mozzanatot jelentő nagy horderejű események főintézőit, kik közül kettő már nem él, míg a harmadikat, a reform-mozgalomnak épen a lelkét, nem tudta elérni az orgyilkos töré.

Midhát pasa egyike azon államférfiaknak, kik nélkül a volt uralkodó, bár nem rokonszenvezett, is velök, sohasem tudott el lenni. Ő határozottan az új-török párt tagja, annak reform-eszméit már több mint egy évtized óta pengeti és most, hogy a kormányhatalom kezébe jutott, azokat egész erejével valósítani akarja. Ali és Fuad pasa idejében csak tartózkodva működött, mert e két hatalmas férfi mindenkit eltávolított köréből, mihelyt kormányzói elveinek ellenesül ismerte fel. E két ember halála után szabadabb működési tért nyert Midhát, s csak a csökönös ó-török Mahmud pasával jött gyakran össze-ütközésbe, a mikor is hol a Midhát, hol a Mahmud pártja kerekedett felül. Abdul-Aziz szultán nem szerette Midhátot, a ki mint az új török pártnak egyik vezérfia,

elmaradt, mert még nem volt egészen megérve. Sejtette Midhát terveit az uralkodó szultán, sejtették főbb emberei is, de mindazáltal, a míg az új török pártnak minden kevésbbé fontos tagját száműzték a török földről: Midhát pasát újabb meg újabb tisztségekkel halmozták el. De viselt tisztségei olyan természetűek voltak, hogy azok mellett terveit nem igen tudta valósítani. Előbb Bolgárország kormányzója volt s itt oly erélyt és bölcs tapintatot tudott kifejteni, hogy a bolgárok rettegtek tőle és mégis szerették. A legnagyobb szigor alkalmazásától se rettent vissza, a hol ennek kényszerűségét látta; de alapított iskolákat, építtetett utakat, előmozdította az ipart, kereskedést. Midhát uralma alatt Bolgárország a virágzás napjait élte. Tartottak is növekedő hatalmától, s előbb a

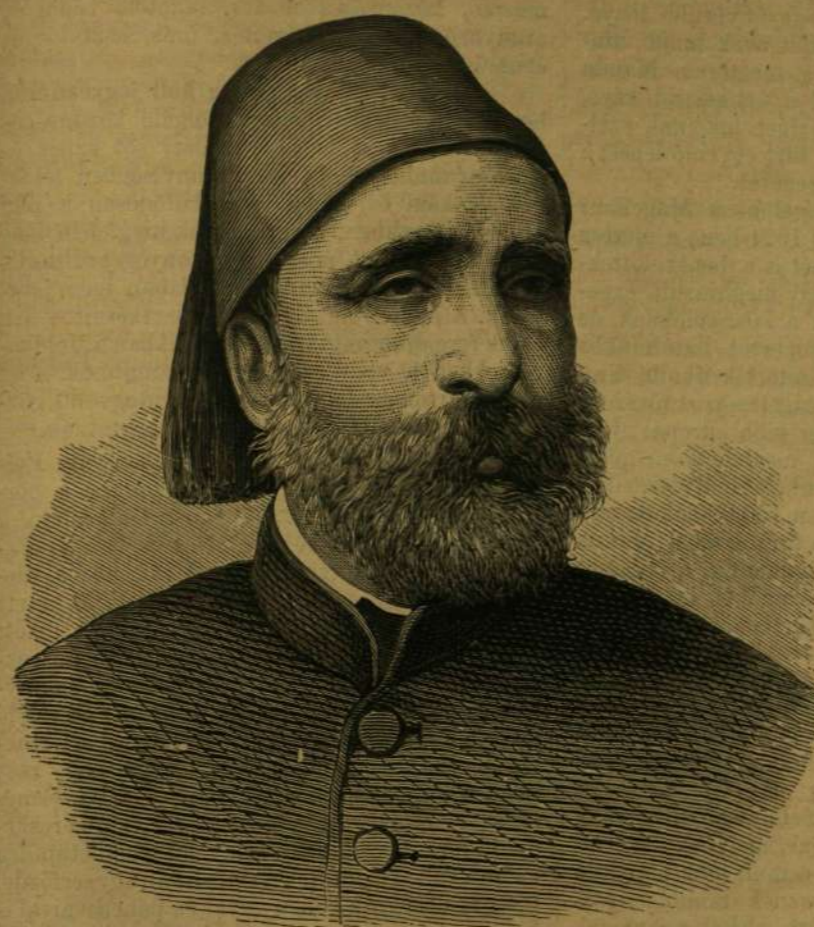
„KISBÉRE“, az epsomi és longchamps-i győző.

semmit sem akart a trónörökösödési rendnek Jusuf Izzeddin javára való megváltoztatásáról hallani, hanem a törvényes örökös Murad érdekeit védte. Abdul-Aziz vele is többször megpróbálta azt a módot, mely sok más miniszterénél czélhoz vezetett; szép szóval, ajándékkal akarta saját és a Valide szultánné terveinek megnyerni: de Midhát pasa hajthatatlan maradt. Saját érdekeit alárendelte hazája javának, megmaradt elvei mellett, azok érvényesítését minden kínálkozó alkalommal valósítani igyekezett. Nagyon hosszú volna mind azokat a dolgokat elmondani, melyeket Midhát nyolcz év óta Murad érdekében tett, hogy ennek törvényes örökösödési rendét fenntartsa és érvényesítse. Már kétszer volt kitörendő az a forradalom, mely mult hó 30-án lezajlott, de mindannyiszor

surai devlet (államtanács) élére állították, majd itt is félve nagy befolyásra emelkedett működésétől, Bagdába küldötték kormányzóknak, a mi majdnem egy jelentőségű volt a száműzetéssel. Újabb működéséről annyit irtak, hogy viselt dolgai eléggé ismeretesek a hírlapírók előtt. Mikor Törökországban válságok állottak be, Midhát erélyhez és tanácsához folyamodtak; ha a válság némileg lezajlott, megint elvetették tőle a hatalmat, félvén, hogy saját terveit valósítására használja fel. A Törökországot romlással fenyegető zavarok, melyek pár hónap előtt az európai diplomáciának beavatkozását vonták maguk után, nagyobb tevékenységre bírták Midhát pasát, kezébe vette az Abdul-Aziz ellen titokban forralt mozgalom vezetését, a szoftákat, a nép és katonaság előtt tekintélyben álló

papnövédeket használván fel a terv kivitelére, s mint tudjuk, a jól kigondolt tervet sikeresen megvalósította. Midhátnak kezére játsztak a végrehajtásban Huszein Avni és Rasid pasa, de a fő intéző Midhát maga volt.

Rasid pasa, ki az ujonnan alakult minisztertanácsban a külügyi tárczát vezette s a gyilkos merénnyek egyik áldozata lett, fia Hajdár pasának. Macedoniának Kavala nevű városában született 1830-ban. Atyja Mehemmed Alival, az egyiptomi alkirályal rokonságban állván, kormányában jelentékeny szerepet viselt. Rasid, Ismail pasával, az egyiptomi alkirályal és Khalil Seriffel egyszerre ment Párisba, tanulmányai folytatására s ott öt évet töltött. Tanulmányai befejezése után előbb Egyiptomban nyert alkalmazást; de atyja

MIDHÁT PASA.

RASID PASA.

PAMPAGNIA, MANILLA SZIGETÉN.

az alkirály kegyét elvesztvén, fia is elhagyta Egyiptomot s Konstantinápolyban a külügyminiszterium fordító osztályában, mint annak főnöke nyert alkalmazást, atyja pedig a Dardanellák parancsnokává nevezetett ki. Ennek halála után Rasid váltotta fel atyját e fontos állomáson. A krími háboru alatt tolmácsi és biztos minőségben szerepelt. A háboru befejeztével Tulcsa kormányzója s a török dunagözhajózási társaság igazgatója, majd Syria kormányzója lett, hol hat évi kormányzása alatt nagy népszerűsége emelkedett. Innen 1871-ben Boszniába küldetett kormányzóknak, majd a külügyminiszterium vezetésével bizott meg. Egy év és egy hó után bécsi követté nevezetett ki s itt 1875. októberig töltötte be e fontos állomást. Innen hívták meg külügyminiszternek, mely álló

másán Rasid pasát nem tulzott elvek, hanem inkább a higgadság és engedékenységgel jellemzik. Humanus és az európai műveltség magaslatán álló férfi volt. A tudomány nagy barátja, s maga is tudós, nemcsak a keletiek előtt, hanem a mi fogalmaink szerint is. Emlékező tehetsége rendkívüli volt, iskolázása alkalmával Corneille és Racine műveit megtanulva, azokat később is szórul-szóra el tudta mondani. Költő is volt s nemcsak törökül, hanem perssa és francia nyelven is irt költeményeket. A nyelvek iránt rendkívüli érdeklődéssel viseltetett. Bécsben tartózkodása alatt a magyar nyelvet kezdette tanulni, s azt minden vezető és utmutató nélkül annyira elsajátította, hogy gondolatait magyar nyelven meglehetősen tisztasággal tudta kifejezni. Különböző magyarul leginkább nyelvészkedés kedvéért tanult meg. Nagy kedve telt ugyanis a magyar és török nyelv közötti rokonságot feltüntetni s éveken át dolgozott egy művön, melyben a magyar és török szövegét fejtegeti. Ránk mindenesetre érdekes lenne, ha e művének birtokába juthatnánk. Rasid a társaságban kedves és szeretetreméltó férfi volt, műveltségével és humanizmusával mindenkit lekötöztetett. Erdemeit a nagy hatalmak kitüntetésekkel siettek elismerni. Benne Törökország egyik legtehetségesebb fiát vesztette el.

Mig Rasid pasa valódi diplomata volt, a másik meggyilkolt államférfi: Huszein Avni pasa, hadügyminiszter, katona volt a szó szoros értelmében. 1820-ban Spártában született, s már 15 éves korában a katonai intézetben Konstantinápolyban nevelkedve, magát rendkívüli képessége és szorgalma által tüntette ki. A krimi háború alatt Sumlában ezredparancsnok volt s a kalafati és szilisztriai ütközetekben nagy diadalt aratott az ellenségben. Innen a kisázsiai hadsereghez ment mint tábornok s a tábornok főnöke, hol Karsz védelmét, minthogy az erőd tarthatatlan volt, ellenezte. Ázsiából visszahivatott Krimbe s mint Omer pasa tábornokának főnöke működött. Részt vett 1862-ben a Montenegró elleni hadjáratban. A krétai felkelés elnyomására őt küldötte ki a kormány, a sziget katonái és polgári főparancsnokának. 1869-ben a hadügyminiszteri tárczát nyerte s azóta a katonai ügyek élén állt. Kétszer a nagyvezírséggel is megbízott. Huszein Avni pasa erélye, melylyel a lázadás elnyomását Montenegró megtámadásával akarta elfojtani, ismeretes. Tudjuk, hogy Szerbia határát török katonasággal rakta meg, hogy a szerbek első nyugtalan-sága esetén átlépje a határt. Ha Huszein Avni pasa e tervét valósíthatta volna, ha Montenegrót, a lázadás főfőszékét, megtámadhatja vala: akkor a felkelés pár hó alatt alkalmasint véget ér. Erély jellemző minden tettet, s ez erélynek Törökország az újjászületés ez időszakában nagy hasznát veheti vala, ha a gyilkos golyó váratlanul nem vét véget életének.

Erődi Béla.

A Csendes-tenger gyöngye.

Egy borzasztó elemi csapás közelebről a Csendes-tenger paradicsomi szépségű szigetei felé terelte a közfigyelmet. 1875. végén oly iszonyú földrengés dühöngött ott, mely egész hegyeket pusztított. Els 3—4000 ember életébe került. Az ily módon sújtott helységek közt volt

Pampagnia nevű telep is, melynek egy része rajzukon látható.

Pampagnia Manila szigetén fekszik, mely a Filippini (Fülöp-) szigetsorozat legnagyobb szigete, a „Csendes-tenger gyöngye“ s az egész tropikus világnak egyik leggyönyörűbb helye. A forró és melegb mérsékelt övek majd minden jelentékenyebb növénye megterem Manila szigetén, melynek például a cukornád, kávé, dohány, gyapot stb., de a sziget lakóinak szellemi fejlettsége koránt sem tart egyenlő lépést a talaj bőséges termékenységével.

A Fülöp-szigeteket Magelhaens (Magellan) portugál utazó fedezte föl 1521-ben; a merész világtutató itt vesztette életét is a benszülöttekkel folytatott harcban. Négy meghiusult expedíció után végre sikerült a spanyoloknak, de csak 1565-ben, a szigetsorozatot hatalmukba keríteni, s 1571-ben megalapították Manila városát, mely az egész nagy szigetsorozat fővárosa és a föld eme részén a legrégebb európai gyarmat. A város a keskeny és meglehetősen gyors futású Paszig folyócska torkolatánál fekszik s külvárosával együtt majdnem 150,000 lakója van.

Ha a Paszig folyócska torkolatából Manila városa irányában fölfelé haladunk, a világító torony közelében, bambusz nádok összetakolt piszkos konyhák nagy csoportjához érünk, melyekben Manila népességének legszegényebb és legrondább része lakik. Ezt a helységet Pampagnianak nevezik. Szerfölött szomorú benyomást tesz az utazó lelke, midőn e nyomort és szennyet látja, melylyel a déli tájak csodás színpompájában mosolygó ég oly éles ellentét képez. Annál szebb és kényelmesebb Manilának tulajdonképeni európai része, melynek azonban itt-ott előtűnedező romjai a mult idők hanyatló nagyságáról és fényéről tesznek tanubizonyságot. Mint majd mindenütt, a hol spanyolok uralkodnak, úgy itt is korlátlan befolyásra és hatalomra tettek szert a papok és barátok s nagyobb a tekintélyök minden világi hatóságénál.

A keleti tartományok.

(Vége.)

Románia földének fő termése a buza, a kukorica, s újabb időben Romániában a repce is nagy mennyiségben termeltek; kisebb mennyiségben az árpa és zab, s minden szemes elegendő aránylag legkevesebb a rozs. Nehány év óta több nagyobb birtokos kísérleteket tett a cukorrépa-termesztéssel; de ez a földművelésre megkívántató töké hiányában kevés jövővel bíztat. A szarvasmarha-, ló- és sertésnevelés, a vidék talajviszonyai szerint különböző szerencsével, általában miveltek, s kivételre is nagy mennyiséget szolgáltat. Van dohánya, bora, — utóbbi különösen a régi Moldvaországban Cosna és Odobesti vidékén kitűnő minőségben. Petroleumforrásai Plojesti és Buzeo körül, gondosabb művelés alatt álló sóbányái a belső-szegettel haladó öszezgetek is adnak.

A mezőgazdaságnál nagyobb birtokokon számos gépet használnak, melyeknek egy része Magyarország révén, s kisebb részben egyenesen a magyar ipar erejéből jut oda. A nagyobb, gőzerejű gépek közt azonban legkedveltebbek a Clayton és Shuttelworth és a Ramson Sims et Cie-felék; általában elterjedtek pedig egész a kis gazdaságokig a Vidacs ekéi s Láng eszközi gazdasági gépei és eszközei.

Nevezetesebb piacok, melyek egyszersmind az ipar és közlekedés főbb pontjai: Bukarest (122,000 lakossal), Jászváros (Jassy, 70,000 l.), Galacz (30,000 l.), Ibraila (Braila 16,000 l.), Giurgevo (10,000 l.); és másod rendben: Roman, Bottusán, Izmail, Fokszán, Plojesti, Buzeo, Krajova, Turnu-Szeverin városok.

Románia ipara élénken visszatűkröződik azon hivatalos közleményben, melyet a kormány a mult évben hirdetett ki, hogy elejét vegye a foglalkozásra nem számítható azon idegen iparosok bevándorlásának, kik gyakran a közsegélyt veszik igénybe, és másrészt, hogy alkalmas nyujtson azoknak kellő tájékoztatásra, kikre a tartomány iparának többé-kevésbé szüksége van. E hirdetésnek szerint Romániában nem kapnak munkát: a bányász, réz-, kő- és fémfémzés, kosárfőző, selyemtenyésző, takács, csatos, kötélverő és posztószövő;

tőke és ügyesség mellett megélhetnek: képmű-

faragó, vas-, cink- és rézöntő, szobafestő, kő-lompáros, papir-dobozkészítő;

biztos foglalkozásra találunk: a bronzműves, puskaműves, fa- és fémestergályos, ráspolykészítő, arany- és ezüstműves, szerszámkovács, mázó, közönséges kovács, lakatos, bádogos, aranyozó, kalapos, kárpitos, órá, asztalos és cukrász.

E mellett azonban meg kell jegyeznünk, hogy a nép szükségletére szolgáló közönséges varga, csizmadia, szabó, kádár, sőt szücs és bádogos műhelyek is elég mennyiségben léteznek s a házi és zárdai ipar, különösen a régi Moldva-részekben, a keresletnek megfelelő elég jó gyapjuszövetet, posztót és szőnyegét állít elő, s a himzsesben a román nők általában igen járatosak. A molnárság, illetőleg a lisztkészítés elég élénk fogalmat mutat föl, s magukban a Moldva-részekben a vízi- és szárazmalmok, s az egész tartományban működő mintegy 30 gőzmalom közel 10,000 egység foglalkoztatnak.

A gyári kezelés is már ébredőben van. Folticeni, Fokszánban és Mihaileni a bőrkészítés; Krajován a szappan-, Galaczban a szappan- és gyertyakészítés; Neamseban a posztószövő gyárilag kezeltetik. A szeszfőzés, illetőleg pálinkafőzés öt évvel ez előtt 1700 helyt folyt, s külön csak a Moldva-részekben főzött szesz 8—10 millió frank értékre tehető; szesz-finomító gyár azonban még az egész tartományban egy sem volt. A nem rég behozott szeszadó folytán különben a szeszgyártás, de a bortermeles is újra csökkent, úgy hogy egy nagy rész nemcsak a szeszgyártással, hanem a bortermeles is fölhagyott, s a szeszszel való kereskedelmi forgalom minden irányban szembetűnően alább szállt. Turnu-Szeverinben van egy serfőzde, mely minőségre a kobányával és pancsovaival is kiállja a versenyt; arra nézve pedig némi előnyben is van.

Románia fő közlekedési útja a Duna, mely Szerbia alsó részétől, s Bulgáriától és Rumeliától elválasztva, velünk s a Fekete-tengerrel közvetlen összeköttetésbe hozza; s Pruth, mely mintegy 42 mérföld hosszúságban hajózható, a mióta egy osztrák-magyar, orosz és romániai bizottság, mely 1871 augusztus havában ült össze, a meder és a partok tisztítása iránt, a helyi viszonyok nehézségei eltávolításával intézkedett. Mellesleg legyen megemlítve, hogy a Pruth vizének gőzhajókkal járatását már 1860-ban Gaube W. osztrák kapitány megkísérelte, s 1861-ben több gőzös járt azon, és jár ma is. 1870-ben beküldé az 1-ső cs. k. szab. dunagőzhajózási társaság is „Vorwärts“ gőzcsónát; de a következő évben ismét visszavonult, nem lelve a szembe ütköző nehézségeknél megfelelő nyereséget. A Sereth, Aluta, Zsil folyók szabályzatlanok; tutajozásra mégis, kedvező vizállás idején, elég alkalmasok.

Vaspályái a Dunával Vercierovánál, Turnu-Szeverinnél, Giurgevoánál, Brailán és Galaczon érintkeznek. Átújtják az egész tartományt. A magyarországi vasutakkal az építendő temesvári-ó-rsovai vonal által fognak érintkezni s fővonal Vercieróvától, a magyar határszélről, Krajován, Pitești, Bukarest, Plojesti, Buzeo és Brailán át, Barbosinál új irányt véve még Tekucs és Román ismertebb helyek érintése után Gallieciának tart, hogy ott a csernoviczi vaspályával csatlakozzék. E fővonal a tartomány legélénkebb vidékeit köti össze, s ha nemis épen mindenütt annak közepére esik; de minden esetre azon fővonalat képezi, mely a tartomány későbbi vasúthálózatának igen helyesen választott törzseül a legalkalmasnak tekinthető. E fővonalból eddig egy ág Bukaresttől Giurgevohoz vezet, innen a bolgár részen induló ruscsuk-vármai vaspályával csatlakozandó; egy másik ág Brailából, illetőleg Barbosinál Galaczba visz; egy harmadik Puskontól Jászvárosba (Jassy); s közelebb egy negyedik ág, Plojestiből a tömösi szorosnak tartva, a mi brailai (m. keleti) vaspályánkhoz való csatlakozást teszi kilátásba.

Ország- és egyéb közutai, minőségéről leginkább következtethetni azon árak után, melyeket a tengelyen szállításnál egy mázsától egy mérföldre fizetni kell. Ez rendszeren harmincz, olykor több krajczára is megy. Románia közutai legélénkebb összeköttetésben állnak velünk a vulkáni, vöröstoronyi, törösvári, tömösi, bodzai, ojtói és gyimesi szorosokon át, különösen Erdély felé.

A hitelviszonyokat illetőleg a román megrendelők megbízhatósága s fizetések pontos teljesítése ellen gyakran fordulnak elő panaszok, mint ezt a köztapasztalás vallja s a galaczi konzul 1871-ről szóló jelentése is kiemeli; ezen kívül az ügyvédi közbenjárások, a nagy bélyegdíjak s maga a törvénykezés lassúsága is igen költséges és kellemetlenül teszi az ottani igazságszolgáltatást, minek folytán a külföldiek a romániai kereskedelmi összeköttetésektől nagyon elidegenítve, vagy azokhoz csak az esetleg kilátkozó magas nyereségre való kilátás mellett csatlakozhatnak. A jászvárosi „Banque de Moldavie“ és a galaczi „Banque de Romanie“ nagyobb pénzintézetek mellett Brailában stb. van még néhány kisebb bank és számos pénzváltóüzlet; de a kölcsönök kamatai ezeknél is általában igen magasak; a szokásos 12—16 százalékon alól ritkán állanak s gyakran ezen fölüli is emelkednek.

Kivétel, mint az előzményekből előre látható, főleg földterményekből: buza, kukorica, árpa, kevés zabból, mely rendszeren a tenger felé vitetik ki, s a felénk szállított szarvasmarha, ló, sertés, nyers bőr, csont, gubacs, méz és gyapjuból áll. A romániai repce leginkább Amsterdamba és Antwerpenbe megy. A pljeestii gyárban finomított petroleum tengelyen szállítva, nagy részt Erdély felé veszi útját. A sókivétel s időnkint a száritott hall kereskedés Bulgáriába s egyéb török tartományokba igen élénk. A deleni malomkövek közelebb Franciaországba is nyitottak magoknak utat.

Beviteli cikkei Angliából: cement, kőszén, gép, nyers vas, kaucsuk áru, újabb időkben finom keményítő; Franciaországból selyem-áru, czukor, bor, liqueur, Svájcából pamutzövet, csokoládé, sajt, liqueur; nyers vas Szerbiából és Boszniából; czukor Oroszországból és Nemetalföldről; vasáru, valamint ismét nyers vas, posztó, üveg Belgiumból; Olasz- és Görögországból s a Keletről, gyarmati áru, déli gyümölcs, hydr. méz, kőfaragvány; Ausztriából pamut- és gyapjú szövet, tűzmentes ládák (Polzer és Stern-től), üveg (csehországi), kőci (Bécsből, Gráczból) butor; egyszersmind Boroszloból, Berlinből, Budapestről is, különösen Thonet-féle hajlított fabutorok. Magyarország különböző részeiből: gyertya, szappan, liszt, posztó, kikészített bőr, épületfa, bor (villányi, szekárdi), pezség, sör (kobányai), szesz, keményítő (Aradról), papír, gazdasági gépek, kőfaragó munkák, kocsik, ásványvíz, ló; különösen Erdélyből hamuszír, agyagáru és durvább iparkészítmények az alsóbb néposztály használatára, az u. n. brassai áruk, évenként mintegy 80—85,000 ft értékben.

Eddig igen zsibbasztólag hatottak a kereskedelmi forgalomra, a különböző nagyságban szedett octroy-k, önkényes helyiadók, és vásári helypénzek is.

A nép szokásaihoz és igényeihez erősen ragaszkodik, s mindent ehhez mér. Ha p. o. a czukorsüveg, a neki tetszetős kisebb, a marseillei gyártmányok alakjában és fehér-sárga papírba tekerve jelenik meg a vásáron, az ezen külsőségeknél fogva azonnal kelendőbb, mint bármely más, legyen bár jobb gyártmány. Mint a nép másutt, itt is mindenben az olcsóságot keresi, s miután az áru minőségét megítélni általában nem tudja, csak a látszat, a tetszetőség után indul. A műveltebb és vagyonosabb osztálynál e könnyedség akké módosul, hogy az különösen a francziának hódol s bevásárlásoknál a franciaia iparban kifejtett esin és izlés után készült dolgoknak, a belbees rovására is hajlandó előnyt adni.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA

MOSZKVTÓL IRKUTSKIG.

VERNE LEGUJABB MŰVE.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Bajba esett utasok.

Nadia követni akarta Strogoff Mihályt, de mivel a jemesiknek úgy is a kocsinál, lovaknál kelle maradni, Strogoff a leányt is az ő őrizete alatt hagyta s meghagyva neki, hogy bármi történjen is, a némi menedéket nyújtó helyről ne távozzék, maga a borzasztó szélben és esőben

megindult arra felé, a honnan a segélykiáltások még egyre hallatszóttak.

Az emberi szív is hajította: segíteni embertársain; de nemeslelkű elhatározására a kívánság is befolyással volt: megtudni, kik lehetnek azok az utasok s mi sietős járásban vannak, kiket ily vihar sem tartóztatott vissza (épen mint őt magát), hogy éjszakára a hegységnek neki induljanak? mert meg volt győződve, hogy ugyanazok lesznek, a kik egy telégében folyvást az ő tarantásza előtt jártak, hol egy, hol két órával előzve meg azt.

Az eső ez alatt engedett; de a szélvihar annál rohamosabb lett s majd elkapta a hangot, majd Strogoff irányával szembe fordulva annál nagyobb erővel hozta azt felé. A sötétség miatt még nem láthatta ugyan azokat, a kiknek segítségére sietett, de mind tisztábban s tisztábban kivehetette kiáltásaiknak nem csak hangját, hanem szavait s értelmét is.

Sajátságos szóváltásnak lön ekép fültanuja, a nélkül hogy az abban résztvevő személyeket, a sötétben láthatta volna.

— Barom! visszajősz-e mindjárt?
— Megkancsukáztatlak a legelső állomáson.
— Hallod-e, ördögök kocsi! Hé, te!
— Igy bánnak az emberrel, ebben az országban!
— Ezt nevezik itt postakocsinak!
— A barom! Csak felpalak, megindul s minket itt hagy az út közepén!

Eddig mind a két hang egyetértett a postakocsi szidalmazásában. Egyszerre mintha az utasok egyike meggondolta volna magát s egészen másképp kezdte volna felfogni a helyzetet, elkezdett oly hangosan kacagni, hogy maga Strogoff Mihály is megdöbbsent, míg a nevető utitársa annál dühösebb lett.

— De már mi van ezen nevetni való?
— Hogy ne! jobb bizony ha ön is nevet, kedves kolléga! Ha ha ha! Ilyen már nem esnek meg az emberen Franciaországban!
— Bizony Angliában sem! De hát mit nevet, mikor csak bosszankodni van okunk.
— Nézze csak.

S mintha a villám épen csak a helyzetet megvilágítani jelent volna meg e pillanatban: annyi bizonyos, hogy fényénél egyszerre kitűnt mind az előbbi bosszankodás, mind a mostani nevetés oka. Strogoff Mihály, a ki ezalatt már egészen közelérekzett a panaszkodókhoz, egy teléga hátulsó részét — vagy is két kerekét, egy ülésel — pillantotta meg s rajta ülve két utast, kik, hogy hogy nem, fogatuktól elszakadva, ott maradtak az út közepén, egy mély kátyuba keményen beleszorulva. A helyzet valóban épen annyira volt bosszantó, mint nevetéses, s egyaránt igazolta egyik utasnak harag, másinak kacaj-kitöréseit.

— Jó napot, uraim! szólította meg a két utast, kikben első pillanatra felismerte az angol és francia ujságírókat, a kikkel már a vasuton s később a „Kaukáz“ nevű volgai gőzösen találkozott.

A két idegen örömmel viszonzotta a váratlan utitárs s talán segítő üdvözlését, s udvarias szokás szerint azonnal névszerint be is mutatták egymást neki: Blount Henry és Jolivet Alcide személyében. Ő sem maradhatott hátra tőlök e részben, nehogy gyanút költsön bennök, bemutatva magát mint Korpanoff Miklós, irkutski kalmár. Utközben, kivált ha baj van, könnyen kötődik az ismeretség. A beszéd mindjárt a bajba esett utasok helyzetére fordult, s arra, hogy segítsenek magokon s hogy haladhasanak tovább.

— Az a legkevesebb, szólit a francia. Ön, Mr. Blount befogja magát szekerünk maradvá-

nyába, én pedig kezembe veszem a kőczmadzagot s hajtom önt.

— Kikérem magamnak a rozsz tréfát, felelt sértődve az angol. Ha önnek van kedve kocsinak lenni, ám teljék kedve benne, de keressen magának más lovat.

— No, no, ne oly hevesen, kollega uram; várja végig. Ha ön kifárad, szerepet cserélünk; én húzom a kocsi s ön ül az ülésbe.

— Önök mind a ketten az ülésben ülhetnek, szólit közbe Strogoff Mihály. Az én tarantásom elébe három ló van fogva. Ha két ülésű volna, meghívnam abba önöket, de egyetlen ülésű én s hugom foglaljuk el. Azonban három lóbol egyet átengedhetek, az elég lesz az önök felkocsiját s önöket kettejüket elhuzni, annál inkább, mert a tetőn vagyunk, s innen az út lejtőre viszen egész Jekaterinburgig.

A két hirlaptudósító nagy örömmel s hálával fogadta a szíves ajánlatot, s melegen szorongatta a becsületes Korpanoff Mihály kezeit. Le is szálltak ülésekből, hogy a tarantászhoz siessenek Strogoffal együtt. Az uton beszélgetve, kérdezték ettől, hova utazik, mire ő egész egyszerűséggel felelte, hogy Omszkba.

— Mi pedig, — folytató a becsületes francia, — valamivel még tovább, odáig, a hol talán még golyót is kaphatunk, de friss újságot minden esetre.

— Hogyan, talán a lázadás színhelyére mennek? kérde Strogoff némi mohósággal.

— Ugy van, Korpanoff uram, talán ott is találkozhatunk meg.

— Oh én békés polgár vagyok s egyáltalában nincs kedvem olyan helyre vinni a bőrömet a hol ki is lynkathatják.

— Sajnálom, igazán sajnálom. No, de lehetséges, hogy Jekaterinburgtól mi is Omszknak vesszük az utunkat. Hanem önnek sietnie kell, hogy oda érhesen, mielőtt a betörő tatárok elválnak az útját.

— Tudnak önök valami bizonyost e betörésről?

— Csak a mit Permben hallottunk. A Teofár-khán tatárjai előzőlötték az egész semipalatinzki tartományt, s néhány nap óta kettőzetett menetekben haladnak az Irtsi folyó mentén. Látja, hogy sietnie kell, ha meg akarja őket előzni Omszkban.

— Azt is mondják, vevé át a szót az angol, hogy Ogareff ezredesnek sikerült áruhában átosonni a határon, s nem sokára egyesülni fog a tatárokkal, a fellázadt tartomány kellős közepén.

— Én még azt is tudom, hogy Ogareff Kazánból egyenesen Jekaterinburg felé vette az útját.

— Hát azt tudja-e, tisztelt kolléga, hogy minő áruhában utazik a lázadó? Cziganynak öltözve!

— Cziganynak! kiálta föl Strogoff önkénytelenül, eszébe jutván a gyanus czigányok, kikkel Nisni-Novgorodban, majd a „Kaukáz“ hajó fedélzetén találkozott.

Még gondolataiba s hozzávetéseibe volt elmerülve, mikor egy lövés dörölete, abból az irányból, hol Nadia't és a tarantászt hagyta, fölriasztá álmadozásáiból.

— Előre urak, gyorsan! kiálta föl s hosszú lábaival oly sietve lépdelt, hogy futásnak is beillett volna.

— Ej, ej, mondá Jolivet ur, egyszerű kalmár s golyókerülő békés polgár létere, ugyan csak siet a lövés felé!

Azonban ő is futásnak eredtek a becsületes kalmár nyomában. Nehány perc múlva a hely közlebe érkeztek, hol Nadia, egy sziklaeresz alá húzóva maradt volt.

Itt sajátságos tompa mozgás úté megfüleket, s a következő perczen egy második lövés hallatszott.

— Medve! kiálta Strogoff Mihály. Bátoraság Nadia! Jövök, hugom!

A dolog ez volt. A vihar egy óriási barna medvét kiűzött az erdőből, s az menhelyeket keresve, épen azon sziklaüreghez tartott (mely talán máskor is szolgált már menedékeül) a hol a tarantász a két lóval, s néhány lépésnyire tőlök Nadia meghuzódott volt. A középre fogott ló, nem szabadulhatván a két rud közül, felbukott s a földön vergődött; míg a másik kettő, megrémülve a vad állattól, elszakította fékét s elszaladt; a jemesik pedig Nadiával mitsém, csak lovaival törődve, utánok futott. Nadia, egy percnyi rémület után összeszedve magát, a tarantászhoz szaladt s kiragadta az ülésből a Strogoff Mihály pisztolyait s az egyik esőt a medvére sütötte. Ez, surolva tán a lövéstől, de annál jobban felbuzulva, két lábra állott s ugy ment a védtelen leány felé, ki, mikor már egészen

Szélben és esőben megindult.

utasnak is nem egyszer van hegyi medvékkel találkozása.

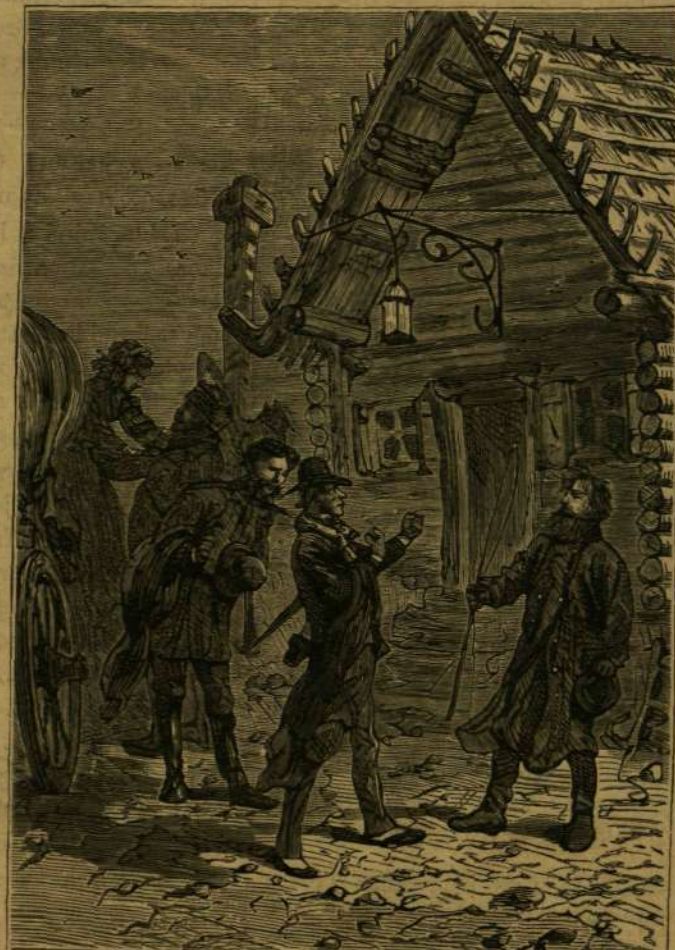
A kocsis csak azt sajnálta, hogy itt kell hagynia az utasa által oly művészen s minden sztrákok szerint, a pompás bőr kímélésével, elejtett medve bőrét. De hajnalodott, a vihar is egészen elmúlt s az utasok sietteték az indulást. Strogoff Mihály tudára adta, hogy egyik lovát a hopton maradt utasok féltaligája elébe kell oda adnia.

— De uram, én csak egy kocsira vagyok szegődvé s most kettőt húzassak?

— Légy nyugton atyafi, — vigasztalá az angol, elérte aggodalmát, — kettős fuvarit is kapsz érte.

Ez ígéret teljesen megnyugtatta az önzetlen jemesiket. Maga fogta be egyik lovát a telegába, a más kettőt a tarantászba, s pontban három óraker elég vígan megindultak — a lejtős uton.

Hat óra mulva szerencsésen elértek Jekaterinburgba; a hol, a posta-ház előtt, ki várt

A kocsis követelte a borravalót.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA.

közel ért a vad, másodszer is rá lőtt s mellbe találta, de az aránylag győnge pisztolylovással az erős vadat el nem ejthette.

Ekkorra azonban már Strogoff Mihály is oda ért s a következő pillanatban, öve mellől előragadott nagy késével, hasa aljától torkáig felhasította a medvét, mely hörögve bukott le elébe.

— Nem vagy megsebesülve hugom? — kérde Mihály, karjaiba fogva a hős lelkű leányt, ki az erkölcsi erőfeszítéstől, most a veszély elmúltával, érzé elsápadni s megtántorodni magát.

— Nem, rebegé a leányka, semmi bajom. Nem sokára odaért a két újságíró is. Lábra állították a földön vergődő lovat, mialatt a jemesik is, sikerülve megfogta a két elszaladtat, visszatért velök.

— Az ördögbe is, Korpanoff uram, — szólt a francia, — ön nagyon jól kezeli a vadászkést, kalmár létere.

— Itt Szibériában, uram, kénytelenek vagyunk megtanulni az ilyesmit is. A legbekésebb

volna reájok más, mint az elszabadult féltelega kocsisa, a ki egész hidegvérrel követelte a borra valót a hegytetőn szépen cserbe hagyott utasaitól! Az angol ököllel akarta megfizetni a borra valót, míg a francia jóízűen nevetett a háta mögött.

(Folyt. követe.)

Egyveleg.

/. **Uj gözeke.** Kaliforniában közelebről olyan gözekét találtak föl, melynek munkaképessége minden ilyeszerű találmányét felülmulja. A gép oly sebesen mozog, mint a leggyorsabban ügető ló, a földet féllábnnyira szántja föl, a dudvát félre löki az utból s a talajt oly állapotba helyezi, mintha ásóval ásták volna föl.

/. **A tűzimádók.** Parszknak vagy tűzimádóknak nevezik Zoroaster követőit, kik Perzsiában és Indiában meglehetősen el vannak terjedve. A tüzet nagy buzgósággal tisztelik. A hol földalatti tüzet sikerül felfedezniök, a fölé azonnal templomot építenek. Ilyen parszi templom látható Bakuban, a Kaspi-tenger keleti partján, hol a sziklahasáde-

koból századok, talán évezredek óta lángok törnek elő. A babonaság menő tisztelet és kímélet, melylyel a parszik a tűz iránt viselkednek, igen különös s néha mulatságos is. Ők soha sem fújják el vagy oltják ki más módon a lángot, nehogy a tiszta és szent elemet bűnös emberi lehelletökkel megszent-ségtelenítsék. Nemesak hogy a templomokban folytonosan égve tartják a tüzet, sőt otthon családi tüzhelyökön sem oltják ki azt szándékosan soha, és ha kialszik, nagy szerencsétlenségnek tartják s családra nézve s a szent oltárról kért lánggal gyújtják meg ismét.

— **Utazás a Pacific-vasuton három nap alatt.**

Az amerikai vasutak gyorsaságát eléggé bizonyítja, hogy közelbb egy 24 tagból álló társaság New-Yorktól San-Franciskóig három nap alatt utazott végig a Pacific-vasuton. Vasut nélkül e távolságot féltéve lehetett bejárni, s a vasutak rendes menete is 7 napig tart. Az egész távolság körülbelül akkora, mint Lisabontól Sz.-Pétervárig. Az említett társaság jun. 1-jén éjjelkor megindult New-Yorkból s 4-kén vasárnap reggel 1/10 óra táján már San-Franciskóban volt; az 5300 kilométernyi utra elég volt 80 óra 19 perc, átlag tehát 65 kilométernyi haladást a

Kisbér.

Mialatt ide haza csupa nem-szeretem dolgok történnék: minisztereinket megverik az osztrák kollegák, holott még ezeltől féltéveddel nagyra voltunk politikai fölényünkkel, melyet maguk az osztrákok elismertek, magasztalván íremtelvén, gyakorlatiaságunkat, s untalan éremtelvén, hogy a politika tagadhatlanul legerősebb oldalunk, melyben két-három emberfejjel előzzük meg őket, kik ebben leggyöngébbek; — mialatt itthon Miletics szervezi pénzünkön a délszláv lázadást, s oly hatalomként gerjálja magát, hogy már szinte esodálkózunk, miért hogy Emsben, Berlinben még mindig Andrásyval s nem Mileticssel értekeznek a szövetséges hatalmak? — mialatt nemzeti elmihályosodásunk már azon fokig súlydott, hogy a kormány leghívebb közlönye azt kéri, vajjon Magyarországon vagyunk-e vagy orosz hetmanságban? — azalatt a gondviselés humora elköveti rajtunk azt a maró gunyt, hogy egy nemes földink, a négylábuak közül, mivel oly csattanós bravourt, melynek híre, diésősége, mint a villám, bekizárja az őt földrészt, vakító fényével belövellve a legrejtettebb zugokba is, a hova a magyar név még soha nem hatolt, hogy ámulva kérdezhetik itt-amott: quis nationum illa? — akkor, midőn épen itthon már magunk is kételkedni kezdünk, ha voltaképen vagyunk-e még, és bátorkodunk-e még élni — Miletics et consortes tilalma üzemel, ellenére?

És már ebből is látszik, hogy a tudós pedanteria, az ódiság korlátozottsága hasztalan erőköndék a tény érdemét kicsinyíteni. Lófuttatás — lófuttatás, az igaz, de végre is az emberi bravour műve itt a nagyobb, az emberi észé, kitartásé, számításé; mert valamint a to-kaji, champagnei szőlőből a vad indián alig csinálna jobbat a lörénél, ugy a ló is csak nyers termény s a nemzet magasabb kulturája emeli föl azt a magasabb érték színvonalára.

Bizonyítja e fölfogást azon körülmény is, hogy a világ leghatalmasabb, értelmileg és fizikailag legerősebb nemzete, az angol az, mely a verseny e nemében aratott diésőségre a legnagyobb súlyt helyezi, és arra legföltékenyebb.

Szokás az angolt önzőnek nevezni, s lehet benne valami, hisz semmi sem önzőbb a világon, mint maga a diésvágy. Ez azon emberi indulat, melyet legnehezebb, vagy épen lehetlen megvesztegetni.

S az önző angol legkevesebbet emlegeti, de legjobban szereti, mindenesetre legjobb helyen keresi és sikerült is neki a legtöbb téren elérni a diésőséget.

Övé a legnagyobb világhatalom, az ő birodalmában nem megy le soha a nap, s a francziánál is jogosultabban mondhatja, miszerint elég gazdag arra, hogy megfizethesse saját diésőséget.

Ha már most oly téren, melynek eddigi diadalaira oly büszkék voltak, a minden egyéb tekintetben kisebb és alig ismert „magyar“ faj aratta a diadalt, ez körülbelül époly meglepő, mint midőn a kis Dávid leverte a nagy Góliátot.

Ez a kis vásárfia tehát mindenesetre kellemes ajándék a gondviselőstől épen most, midőn különben mindenfelől oly silány üzleteket csinálunk.

Különböen vigasztalhat bennünket a gondolat, hogy más nagy nemzetek oltárai sem egyszerre füstölögnek.

Kivált pedig számra csekélyebb faj nem is lehet egyszerre mindenben kitünő.

Elég, ha időnként fölvaltva, más-más minőségben jelenünk meg azon magaslaton, melyet világszínvonalnak neveznek.

Valamint a heglánczok sem terjedelmük, hosszúságuk, hanem csucsuk magassága szerint osztályozódnak, ugy a nemzetek nagyságát sem számuk, hanem az határozza meg, vajjon képesek-e a legnagyobbakkal a szemleli és anyagi verseny minden terén diadalmasan megmérkőzni.

Ha Epsomban és Longehampson egy moldva, oláh vagy bosnyák dandy nyer, az eset komikus hatást szül, mert e fajok a mivelődés egyéb magasb földadataiban még mit sem tettek, semmiben sem tüntek ki.

Mi sem örülhetünk e szerencsének, ha nemzeti haladásunk története a sporton kívül semmi egyéb első rendű világnevezetességet nem mutathatna föl. De ha e pillanatban nem is, nemzeti megújulásunk nagy felszólása az emberi működés majd minden ágában tüntet már föl oly kitünőségeket, melyek nem csak tisztességes helyet szereztek számunkra, de időnként s épen jelenleg is csökkenő önértékünk némi jótékony serkentésére, közelebbi szomszédainknál még irigységet is keltettek.

Ez a szép tulajdon most is azonnal egész komikai voltában nyilatkozott, el akarván tölünk vitatni „Kisbér“ magyarságát, vagy legalább felesnek igyekezővén föltüntetni a diésőséget, egész komolyan hivatkozva a közösgyes dualistikus alakra, melynek alapelve a paritás, bizonyítgatván, hogy Kisbér a közös hadsereg kezelése alatti, tehát osztrák intézmény, szóval, hogy minden a mi magyar, egyszersmind osztrák is, míg persze a mi osztrák, az nem mind egyszersmind magyar is — például az a haszon, melyet ők a vámon és a fogasztásnál az orrunk elől beszednek. („Köszönöm zsidó, hogy erre megtanítottál.“)

Valóban szerencsés előgondoskodás volt „Kisbér“nek épen a nagy — Derby — előtti nap estéjén való megkeresztelése, és pedig egy elvitázhatatlanul magyar névre, mert a nélkül alighanem sikerül a Derby és Longehamps nyerőjének diésőséget elközeíteni.

„Kisbér“ a hasonnevű magyar állami mentelep nevelése, mely 1853. évben alapított. Apja a híres Buccaneer, anyja Mineral. Jelenleg 3 éves. Hir szerint második nagy győzelme a longehampsi verseny után 22 ezer font sterlinget (kétszázhusz ezer forintot) ígérték volna érte. A mi, noha mesésen hangzik, nem lehetlen; sőt természetesen látszik, hogy gazdája nem adta. Hiszen az angol és franczia gyepken két hét alatt félmillió nyereséget szerze birtokosának. És ugy látszik, még mindig „splendid condition“ — ban van, mert a közelebbi őszi angol lóversenyben szerencsés tulajdonosa, Baltazzi Aristid ismét fölléptetni készül.

Hire járt, hogy Berlinben is futni fog, de e szándékot még a laikus közönség is előre kárhóztatta. Egy része nem itélt méltónak a londoni s párisi diésőség után, és másrészt a nagy kezdetnek alig képzelhető kisszerűbb diés-telenebb vége, mintha itt, netalán kevésbbé „splendid condition“ vagy kedvezőtlen véletlen folytán, a csekélyebb híru gyepen megveretik. És a versenyre következő napon nem érkezvén távirat, már sokan aggódtak, hogy a „világ elismert első versenyméne“ ott bukott el, a hol neki már győznie se lett volna diésőség. De az aggódó közvélemény a legkellemesebben csalódott. A magyar versenylovászat itt is győzött, és pedig ugy a mint már Kisbér diadalai után hozzá illett.

Kisbérnek ugyanis csak kis öcsesét küldték oda, és az verte meg a német lovakat.

„Excelsior!“

Tanév végén.

Fővárosi tárcza.

Vakáció!

Gyönyörök idénye, boldogság korszaka, aranjuzei szép napok láncolatja, kis és nagy diákok Eldoradoja stb. stb., bizony nincs kifülrás, mely fölréne a minden kuru padkoptató ifjúság előtt e határtalan üdvöt kifejező szóval: vakáció.

Már-már rálépett hivogató küszöbőre egyik lábával a nemes diákság. Augusztus és szeptember helyett július és augusztus lettek az év legnépszerűbb hónapjaivá.

Trefort Agoston kitünő miniszter, de rozsz diplomata. Ha a vakáció két havi idejét megtoldta volna még egy hónappal: Magyarországon nem lenne kormányfő, kinek népszerűsége fölréne az övével.

Izzad a fiatalok: fütének neki „irgalmatlanul“. Mert hej! a vakáció mennyországba csak a vizgák purgatoriumán át juthatni. Az örömet megelőzi az úrm. Sőt megcsik — „sekundába pónáltak“ siralmasan bizonyítják — hogy a vizgák örömeinek keserű utóízét egész vakáción át éri a diák. Összeránczolt homloku apjának és megbúsított anyjának láttára még a legedesebb hevesi dinnyét is kesernyész izének találja.

A „bukott angyalok“ elé nem is tár valami nagy gyönyörököt a vakáció mennyországa. A küszöbön — szent Péter szerepét vállalva magára — rendszerint „apa“ szokott állani, de nem kulesesal, hanem egy jóval hosszabb, karcu és hajlékony eszközzel, mely majd barna, majd sárga, a szerint, hogy hazai termék-e avagy külföldi. Mogyorópálezának és spanyol nádnak, ha ugyan hitel adhatni a városi fűszerkereskedők és vidéki szatbesok állításainak, vakáció elején nagy keletje szokott lenni.

Gonosz állapot, mikor apa beáll ruhaporozónak, mert nem fogason, hanem a fü hátán szokta kiporozni a nadrágot, melyet előszere-ttel választ pálezája számúra kiránduló hely gyanánt.

S hagyján még, ha e kevésbé barátságos fogadtatással véget érnenek a „másodosztály-zatu“ bizonyítványnyal haza kerülő fü vakációi kinszenvedesei. Az ultiéget hamar lerázza magáról a vásott gyerekek faja. Olykor még kék a hátuk és sajog a bőruk a nádpálcza által vont rovátkák helyén, midőn ellopózza nagy titokban hazulról, valamely kebelbarát társaságában már vígan lövöldöznek a falu végén vagy a város kertjei között egy apró kavicsesal, fojtással s löporral megtöltött régi mordályból.

De a kiporozás csak előjátéka a torturák egyéb s sokkal kínosabb nemeseinek. Tanulásra fogják a fünt. Praeceptor kerül a házhoz vagy járogat el legalább oda napjában egy-két órára. Helyre kell hozni a két hónap alatt egy egész tanév mulasztásait.

Apá nem veszi tréfára a dolgot. Nem akarja, hogy fia többé a „szamarak padjára“ kerüljön. Leczke-földmondáskor most rendesen beállit a nevelő ur szobájába, vészjóslón szorítva marokra — a füstölő esibuk hosszú szarát ölelgető — kezeit. Hasztalan minden ellenszenv! A gyerekek meg kell barátkoznia a latin conjugatio „szörnyü“ nehézségeivel, Kambyses, Artaxerxes, Sesostris, Psammenit, Nebukadnezar, Dárius s még egy nagy esomó ókori jejedelem viselt dolgaival, s a törtszámokkal való elbánás tudományával.

Apá kéréletlen. Buntetést szabott minden lezke-nemtudásra. Egy tuezat rendhagyó igények be nem magolása a pecsenyeévés élvezetétől való elesést jelenti, és a Solon s Likurgus törvényei iránti tájékozatlanság egyértelmű azal, hogy a funak oda kell hagynia az asztalt, mikor bekerül a konyhából az almás vagy turós rétes.

Ha tudná, hogyan vélekedik róla a nagy jámboran könyve fölé hajló fü! Dyonizius, Tiberius, Nero, Domitianus s valamennyi hírhedt zsarnoka s emberyuzója a világtörténelemnek szelid bárányok az ő apjához képest, ki összeránczolt homlokával s mogorva arczifejzéssel ugy ül ott a kényelmes zsólyeszekben, mint Torquemada, az inquisitio egykori nagymestere.

A vakáció, máskor az édes semmitetés, a szórakozások, csinyek s apró örömök türelmetlenül várt korszaka, most a sekundákkal meg-

rakott fiu számára elvesztette minden varázsát és szerinte a „martyromság“ hosszúra nyújtott epochájává vált. Leccsüszgett föl sétálgat órabosszant az udvar vagy a kert valamely felreosó helyén, hol átpillantva a kerítés résén át a szomszéd udvarára, melyben szerencsésebb pajtásai fölolvassák egymásnak jó osztályzatú bizonyítványait, hol előlve a latin nyelvtant s hangosan mormogva: „stringo, strinx, stricium; nosco, novi, notum; ago, egi, actum; frango, fregi, fractum; salio, salui, saltum“ s így tovább, nagy keserűségére . . .

Izzad a fiatalos! De senki jobban, vagy gonoszabban, mint az érettségi vizsga földatá- val küzdő „nagy diák“. Aggodalom s öröm váltakozó érzelmeivel gondol hónapokon át a nagy napra, melyen „éretnek“ fog képesíteni a magasabb egyetemi tanulmányok megkezdésére.

A tanterem kivételközt a vizsga tartamára hétköznapi pongyolasságból s ünnepi díszitől. A pedellus pofkéje és sóprője nagy munkát vitt végbe. A pókháló eltűntek, a falak fehérebbek, sőt a kemence nagy mutatja föl többé egy egész iskolai év porát.

A katedra helyén zöld posztóval leterített asztal áll. Komoly ünnepélyes arccal foglalnak helyet az elnöklő főigazgató mellett a tanárok. A derék paedagogusok alig sejtik, hogy a készenlétebb diák képzelmé holmi újabb kiadás „eperjesi vérbíróságát“ vél látni jámbor gyülekezetükben.

Nem esoda, hogy némelyeknek csakugy vaczog a foga a „szörnyű trémától“. Minden olyan idegenszerű, szokatlan, rendkívüli. A sarokból elővont és ragyogó feketére mosott menkő nagy tábla, melyen egyenletek s mértani tételek lesznek megjelölve, állványának szétterpesztett lábával óvtilági mammut gyanánt áll az előtérben. Csodáló fölérő dolgok történtek. A pedellus megfeszülködött s tiszta inget öltött. A mennyiségtan érdemes tanára nem reverendája zsebéből szedi elő a tobakot, hanem az ünnepélyes alkalomra valóságos burnószelencével állt elő. A szivacsos nincsenek antediluvianus krétas szennyrétegek. Stb. stb.

Vészírek előzték meg az elnöklő főigazgatót. Valóságos kausuk-ember szívósságra nézve. A legmelegebb napon sem álmosodik el, hanem éber figyelemmel hallgat minden kérdésre és feleletre. Sőt — horribile dictu — egyenleteket ad föl (s előszeretettel bolygatja a görög rendhagyó ígékét. Aztán nem tart semmiféle sorrendet. Majd ezt, majd azt a horácziusi ódát elemz-teti. Megzavar minden kombinációt.

De a vizsga purgatoriumi kinszenvedésének átélése után a „maturitás“ állapotába jutottat deákunk nincs boldogabb ember kerek e földön. Oly önérettel szivarozgat a gymnázium kapuja előtt, hol elbucszik régi, nyolczéves társaitól, mintha övé lenne a világ minden vagyona s kincse. Azelőtt csak nagy suttomban járogatott el valamely csendes, félreeső kávéházba, szoure huzott kalappal s föltűrt kabátgallerral, onnva inkább, mint menve. Most félrevágott kalappal s hetyke járással még kávéházba s vendéglőbe, adva az urat . . .

Az „alma mater“ ifjusága szétoszlott már a szélrózsa minden irányában s az egyetemteri nagy ház folyosóin a szünidők esendje uralg. A kit nem köt családjának lakhelye vagy valamely elváltt ügyvédhojtári, nevelői s praeceptorai állás a fővároshoz, rég túl van már árkon és bokron.

„Juventus — ventus!“ Egyetemi tanulónak az elutazása nem jár sok készülődéssel s nehézséggel. Kezébe kapja bőröndjét, mely elutazás- kor rendszerint sokkal könnyebb, mint megérkezéskor, s kiinn van a vasutnál annyi idő alatt, a mennyi egy jóra való „philiszternek“ arra sem elegendes, hogy összeszedje holmiját. Meg szokott ugyan esni az is, hogy a jogász még ennyi máhával sem utazik haza. Se baj. Biztos helyen maradt, a mije volt. A zálogház egy évig híven megőrzi a „letétbe“ adott ingóságokat.

Apa s anya szeretteljesen szívükre ölelik a rég nem látott fiut s csak aztán érnek rá meg- utközni megváltozott külséjén.

- Mintha megfogtál volna fiam.
- Hm, a rozg fővárosi koszt . . .
- De egészen megváltoztál.
- Egészségtelen levegő Pesten.
- Hát a ruhád milyen? — sóhajtja az

anya — végig tekintve a reményteljes sarjadék elhanyagolt öltözetén.

— Az ám lánchordta kölyke! — mordul bajsza alól az apa, a kinek agyában különböző záloglási s eladási üzletekre vonatkozó sejtelmek kezdenek derengeni. — Hát a ládátad hol hagytad? Csaknem az a pipaszár az egész holmid?

— Meg voltam szorulva, édes apám. Nem volt ebédre valóm . . . Budapesten nagy a drágaság . . . Az ember egyet fordul s háromszor nyul a zsebébe.

— Szegény fiam! Bizony tán még jól sem lakkhattál, mióta elmentél tőlünk, — mondja a jó asszony. S már néhány könyv gyűl zsebébe, hogy elképzelje kedves Sándorának pesti szenvedéseit.

Az „örög“ is hamar kiengesztelődik. Eszébe jutott tán, hogy „illo tempore“ ő sem volt kü- lömb a Deákne vásznánál?

Aztán kocsiira ülnek, s megered a beszéd árja. Apának van mit kérdeznie s a Sándor gyerekek mit beszélnie. Hogy milyenek a mostani tanárok? Hogy az „örög Wenczel“ adomá- zik-e még? Hogy olvassák-e még szorgalmasan a katalogust? Hogy szépül-e Budapest? Hogy volt-e a képviselőházban s hallotta-e beszélni Tisza Kálmánt?

S így tovább, szinte a végtelenségig. A fiu is belemeledik a beszédbe. Jól tartja az öre- get régi jogászdómakkal, a miket persze ugy ad elő, mintha hőseik társai sorából kerültek volna ki. Teszem azt, hogyan járta meg a Bur- ján Pali, a ki az egyetem folyosóján megszólí- tott egy öreg urat, hogy nem mondhátna-e meg neki, hol lakik X. tanár, a kivel alá akarna írni indexét? . . . Pedig hát épen az az öreg ur volt X. tanár, s Burján Palira ekkép kisült, hogy még a tanárját sem ismeri.

Az anya nem szól semmit, csak szeretet- teljesen tekint a könnyelmű fiura. Mégis mintha nyomná szívét valami. Az „örög“ azonban egyszer csak kiszól az ülésről a kocsinak. A sárga kancza hátsó bal lábának mintha valami baja volna. Olyan furesán emelgeti. Bizonyosan rozsul patkolta meg tegnap a kovács: Hogy azonban ferje a kocsiassal beszélget: a jó asszony halkan, s szemrehányó tekintettel sugja fiának: — Ejnye, ejnye, Sándor, csak azokat a szép rumburgi vászoningeidet ne hagytad volna el!

Hát ez nyomta oly soká szívét a derek asz- szonyok

A kocsi megérkezett az apai házhoz. Örö- riadással csimpaszkodnak a testvérek a hazakerült „legidősbik“ nyakába. Az anya a konyha birodalmában osztogatja a parancsolatokat. Süt- nek, főznek, koppasztanak, rántanak. Gyűrö- deszka s tepsi, reszelő s bogrács, szita és fazék, főzőkanál és mozsár mind lekerülnek az áll- ványról. A Sándor kedvenc eledelét készítik. Az ő megérkezésének öröme tárja ma elő leg- zamatosabb kincseit az anyai ház éléstára s konyhája . . .

Oh, hogy miért nem tarthat örökké, a fia- talsággal együtt, mindaz, a mi megaranyozza éveit: szülői ház, apai s anyai szeretet, könnyű kedély s gondtalanság!

Azért hadd csengjenek vígan a tanév vé- gen bucsuzó diákok poharai s hadd zendüljön minden fiatal ajakról az ősrégi dal:

„Gandeamus igitur
Juvencus dum sumus!
Post jucundam juventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus.“

Borostyáni Nándor.

Gr. Széchenyi István hátra- hagyott irataiból.

Pár nap előtt ily című könyv jelent meg: „Széchenyi szellemi hagyatka és Tasner Antal végrendelete.“ Emlékirat Tasner Gézáról, ki e könyvben számot ad gróf Széchenyi István iratairól, melyeket bizalmas titkárára, Tasner Antalra bízott. Tasner volt az, ki Széchenyit lebeszélte arról, hogy némely iratit és levele- zéseit megsemmisítse, s rábízta azokat Tasnerre, egészen tulajdonába engedvén át. Ez iratok azok, melyek megvásárlására a tud. akadémia elnöke adakozásra hívta föl a nemzetet, azon-

ban eddig a 20,000 frtnak alig fele gyűlt össze. E könyv tehát az iratok történetét foglalja ma- gában, sok más egyéb érdekes közleménnyel. Az iratokat maga Tasner Antal akarta kiadni, de hosszas betegeskedése meggátolta, 1861-ben történt halála előtt az volt egyik végös kíván- sága, hogy az iratok az akadémia birtokába jus- sanak. Tasner Antal Veszprémben, Óskun szü- letett 1808-ban, s irodalmi működéséért az akadémia is tagul választotta.

A könyvben érdekes, de szomorú adatot képeznek Széchenyi életéhez, hogy mily sokszor foglalkozott a halál eszméjével. Már 1831. márcz. 2-ikéről azt írja Tasnernek, hogy ha meghalna, pesztelje be szobát, ügyeljen kézirataira és testamentumát nyissa föl. Ugyanily tartalmu levelet irt 1837. jun. 23-án is, többi közt ezeket mondva: „Elevenen történhet eltemetésesem gútlásául, testem, eltemetése előtt, Végrende- letem 2-ik pontjával egyezőleg is, minden bi- zonynyal felboncoltassék.“

1838. május 15-én a következő levelet küldi: „Tasner Antalnak. Barátom, lelkére kötöm, hogy ezen ide mellékeltem Naplónak is egésze bel- sejét tüstént és minden olvasás nélkül el. Éljen boldogul. En vagy nem érek semmit többé, vagy boldogabb vagyok!?! Köszöntse Rokon- keblű honosimat. Egyre sem nehezelek, még azokra sem, kik legszívetlenebb sárral hajgál- tak. Tudja Isten, nem volt igazuk. Széchenyi István.“

1839. április 21-kén így rendelkezik: „Tek. Tasner Antal urnak — Széchenyi István. Barátom, halálom esetében vegye ki Végakaratomat az öltöző termem egyik olmar- jomból, melynek kulcsa önnél van; bontsa fel s tegyen a szerint. Minden irományaim és papi- rosaim Önnek discretójára maradnak; csak a Napló könyveimet, melyek bagaria borbé kövek s lakatokkal ellátva, kívánom elégettetni; s ezt Önnek lelkére kötöm. Tartalmuk egészen érdektelen, s csak előttem érthető; de e mellett mégis compormittálhatna sokakat, — mikép nem két- lem: teljesíteni fogja Ön végös kívánatomat. — Éljen boldogul. gr. Széchenyi István.“

Esztendő megnevezése nélkül a következő intézkedést olvassuk:

„Barátom, tüstént e sorok átvétele után küldje el Báró Prónainak az általadott irományt. Ide mellékelem a kulcsot. Ha meg találne halni: testamentumom a szokott helyen van, — tüstént vessese kivetelbe. A szivemet ki kell vétenni. A „Kelet Népe“ végén a datumot oda kellene tenni, például: Pest, Junius 8. 1841. gr. Széchenyi István. Adieu, 14-én 3 órákor reggel.“

1848. augusztus 29-áról röviden így ír: „Tek. Tasner Antal urnak Széchenyi. Bará- tom, ha nekem valamit bajom esne, tegye el tüstént minden Naplómait még feleségem előtt is. A kulcsokat azon kis asztalfiókban fogja ön feltalálni, mely a lit de repos mellett áll. Isten áldja. Széchenyi.“

E Tasnerhez intézett leveleken kívül álljon itt még nevelőjéhez, Lunkányi Jánoshoz irt nyi- latkozatának eleje, mely 1838. április 9-éről keltezte így szól:

„Tisztelt barátom Lunkányi János! Miután, ha nem esalatkodom, végörám nagyon közelit, ugy mint fejembe jön s szabadabb óráim enge- dik, itt némieket feljegyzek, s kérem önt, pon- tosan teljesítené: Testemet, mielőtt eltakarított- nek, vágassa fel, — s pedig ne azért, hogy halálom okát kitudják, ezt épen nem akarom, — hanem hogy szivemet vegyék ki és végrende- lem szerint, égett borban fűrészszek“ stb.

1838. május 23-iki legutolsónak Lunkányi- hoz czimzett codicillusában pedig e sorok olvashatók:

„Bárá Sinának a budapesti hídat tekintve — némi irományai itt Czenken vannak. Az újonnan velem jöttékből könnyen kikereshetni. Ezeket, az e tárgyat illető jegyzékekkel együtt, Tasner Antal kezéhez kell juttatni; a tisztelt Bárá urnak pedig tüstént megírni, hogy igen sajnálom, ha kimulotom a budapesti hídot iránt némi zavarba helyezné őt, — de én nem tehe- tek róla, nem szivesen cselekszem! Tasner titká- rom azonban mindazokat kezéhez szolgálta- tathatná és máskép is mind azokban pótlékomul lehetne, mik e tárgyhoz tartozók. Végakaratom e pillanatban Tasner Antal kezében van, de utolsó parancsom szerint e folyó hónap 31-ikén Pestről induló „Árpád“ gőzösnő lesz egyéb butoraimmal együtt; asztalteritóm Maler Félix kezei közt vagy zárja alatt, ki haladás-

nélkül ide jövend. Ha addig kimulnék, izenné meg Tasner Antalnak, hogy „Széchenyi István megszűnt az étellel vesződni.“

Vége a döblingi tébolydából egy kis emlé- ket közöl az emlékirat; ez facsimilében gr. Széchenyinek egy rajza és pár sora. A rajz koporsót ábrázol, rajta a kereszte tett csontok- kal és halálfevel, oldalán e felirással: „Széche- nyi István“. Alatta e töredék:

„Tehát meghalt a szegény?“
„Igen!“
„S miért?“
„Mert elrepedt szive, hogy . . .“

Ime a döblingi katasztrófának évek előtt való föl-fölvillanása.

A hétről.

☉ Nehéz elhatározni, vajon az „uborkaiva- dot“ (vagy, hogy a keeske is jóllakjék, mond- juk hát „idényt“) azért nevezik-e így, mert alatta az ember ugy megavanyodik unalmában, mint az uborka: de annyi igaz, hogy a most ránk várakozó uborka-izé aligha lesz alkal- mas idősá az unalomtól való megavanyo- dásra. Mert nem is tekintve azt, hogy annyi a császártalálkozás, mint akár a szerelmes „ren- dez vout“ a muzeum-kertben, nem is tekintve azt, hogy Konstantinápolyból minden nap vár- hatunk egy-egy fris szultán-öngyilkosságot s hogy „Hannibal ad portas“ és „proximus ardet Ucalegon“ a sok békebiztosítás minden pillanatban kitörésre lobbanthatja a háborút, szóval egészen mellőzve azt, hogy a politikai világban sok olyan történik, a mi nem igen szokott előmozdítója lenni a csendes unatkozásnak s durván hábo- rit az édes délutáni álmat: a műszak mintha csak összebeszélte volna, hogy csörögjön bár a pangat, a mennyit a tokjába fér, de ők azért nem hallgatnak el, s ha a római világbirodalom romba dülhetett, düljön utána fennmaradt köz- mondása is, mely szerint „inter arma silent musae.“

Igaz ugyan, hogy a nemzeti színház mű- zsjája — megunva a bereknélküli főváros fuladt levegőjét, ki tudja, melyik tengeri fürdőre menek- lült két óra s szelnek eresztette pajpjait, kit falura, kit idegen templomba áldozni, de min- denestre szellőzni, — az is igaz, hogy a Sán- dor-uteza háza, nemkülönben a muzeum vörös- bagariával bevont terme üres a törvényhozók alakjaitól, a kiknek nélküle pedig nem volna szabad se puskának, se törvényjavaslatnak elsülni a három bérez és négy folyó hónapban; — de az is igaz, hogy vannak még műszak a vilá- gon, a kik nem sokat törődnek vele: törődik-e velök valaki, hanem járnak a magok utján.

S most ez az út épen Magyarországon vezet keresztül, közepén a kánikulának.

Ime tisztelt kollegánk a „Szegedi Híradó“, megírta már jó vastag betűkkel, hogy neki e nyáron Szögédében leszén a világ közepe. A mi kevés szegény ki hazánkából még eladó maradt, azt mind ott állítják ki a szegedi piacon. Ott leszén az országos kiállítás, onnan hangzik a szó, hogy „síkra magyar“. S a mi hirt e kiállításról hallunk, bizony lesz ott a magyar ipar czikkei- ből egyéb is látható, mint a két egyedüli talál- mány, melyet még a német se vitatott el tőlünk (a lovunkat, Kisbért, már el akarja vitatni az újságaiban): az acél-kova-tapló meg a fakilincs. Itt csinálunk mi konkurencziát a philadelphiai- nak — s bizony nem válik szegényünkre, ha ennél hátrább maradnánk is egy kicsit. De egyéb is leszén Szögédébe, ott gyűlvén össze Magyar- országot számos jó torku fia, nem abban az értelemben jó torku, hogy megfelel a liternek is az eddigi kisebb iteze helyett, vagy hogy, mint jó kortes, letorkolja az ellenfét, — hanem jó torku azért, mert szépen énekel. Ott lesz az —

országos dalárünnep. És még ez se elég! Meg- emlékezik Szeged még arról a régi nótáról is, hogy „Emlékezzék regeikrew!“ s megemlé- kezik a jó Dugonics Andrásról, szobrot emelvén neki, — a mi mindenesetben állandóbb emlék lesz, mint az a máglya, melyet az elvakult korszak ugyanez író szegény anyja alá emelt Szegeden.

Lesz hát ünnepély meg ünnepély Szegeden. Szeged tehát kitesz magáért s kivívja az egri nevet.

De nem hagyja a dicsőséget annyiban má- sik tisztelt kollegánk, a „Máramaros“. Neki csak azért is otthon lesz a világ közepe, mert oda gyűlnek a máramarosi hegvek közé, a suli- guli forráshoz és a sóbányákba a bogarások és nadragulya-köszörülök: a természettudósok és doktorok. Ez utóbbiakat még az a alapos aggodalom se tartja vissza a kirándulástól, hogy hát ha az alatt felgyógyul valamennyi beteg?

Már tisztelet-becsület ugy szegedi, mint máramarosi tisztelt kollegáinknak, — de mi a világ közepét mégis csak magunknak vindikál- juk erre a nyárra legalább.

Mert hát kérjük szépen, mit vétett a nem- zetközi statisztikai kongresszus, meg a nemzet- közti őstörténeti és embertani kongresszus, melyekről aligha nem lesz szükség egyenkint is külön jelentést írni „A hétről.“

Nem is kelljük fel hát előre a várakozást, — habár nem kételkedünk benne, hogy az ered- mény minden várakozást felül fog mulni — csak annyit árulunk el nagy titokban, hogy a sok szellemi élvezet után lesz itt gondoskodás az anyagiakról is; mert nem azért fűrésztöttük tejbé-vajba a bécsi kiállítások hozzánk lerán- dult brazilianusokat, japánusokat és minden más nációibeli vendégeinket, — hogy most a tudósainkat éhen szomjan veszejtsük száraz statisztikai numerusaikon és még szárazabb öslényntani csontjaikon, engedvén őket vendé- szeretetlenül rágódni. Nem engedje azt Havas Ignác! Csak azért is 1000 emberre rendezünk bankettet a városligetben s megmutatjuk, hogy ha a szives látásról van szó, a mi magyar főváro- sunk tizezer forintnak, elmaradt házbékracra- rokunk, nemkülönben szintén elmaradt nemzeti banknak, és pangó finanziaiknak oda se hederit. Aztán meg József nádor emlékét is megül- jük, a mi szinte nem mehet végbe illendő solen- nitás nélkül.

És még, ki tudja, mi sors van előre följe- gyezve számunkra a végzet programjában!

Irodalom és művészet.

— A „Századok“ legújabb füzeté tíz ivre ter- jedő tartalommal jelent meg. Első czikke *Fraknoi* Vilmos történeti tanulmánya „Werbezy Istvánról a mohácsi vész előtt.“ Deák Farkas három, nap- világra nemrég került tanuvalomási jegyzőkönyv után, a széki merényletet ismerteti, melyet Kendi István és Kornis Boldizsár Báthori Gábor ellen 1610 márczius 21-én követtek el. E közlemény után következik *Ipolyi* Arnold püspök rendkívül érdekes és nagy szaktudományval irt tanulmánya a mű- történelmi kiállításról. Ipolyi püspök korszakok szerint sorolja elő a kiállítás régieb nevezetesebb tárgyait. A későbbi és a bizonytalanabb történeti jellegű tárgyakat a nevek szerint (fegyverek, éksze- rek, butorok, costumeók) állítja össze. Végül pedig a régi magyar zománccról és ötvösművekről érte- kezik érdekesen, behatóan. E kitűnő tanulmány majdnem 5 ivre terjed. Az apróbb közlemények közül kiemeljük *Zsilinszky* Mihály, egy a nemzeti muzeumban másolt okmányát, mely Caraffának Debreczenben elkövetett kegyetlenségeit sorolja fel.

— A magyar tud. akadémia kiadványai. A magyar tud. akadémia könyvtárát hivatalában a következő értekezések jglentek meg: „Házasságter-

vezés Erzsébet, Anglia királynője és Károly osztrák főherceg között. 1559—1561.“ Kiadatlan kutyfő nyomán *Wertheimer* Edéttől. Ára 45 kr. — Nyelv- történelmi tanulmányok a nyelvújításra nézve.“ *Imre* Sándor l. tagtól. Ára 60 kr. — „A mutató névmás hibás használata. *Barna* Ferdinánd l. tagtól. Ára 10 kr. — „Aeschylus.“ *Telley* Iván l. tagtól. Ára 80 kr. — Megjelent továbbá a „Mathematikai és természettudományi Közlemények“ XI. és XII. kötete. Mindkettőnek ára 4 frt.

— Uj tankönyv. Kóczy Lajos bizományá- ban megjelent Négy László tanár „Stiliztika“ című tankönyvének második része, mely magában foglalja az irály és írásmű-írászat általános sza- bályait az új tanterv szerint, s olvasmányokul közöl leírásokat, elbeszéléseket. A középiskolák számára irt munka ára 1 frt 30 kr.

— Az uj váltótörvény Ráth Mórnál megjelent nagyobb 8-rét és kisebb 16-rét alaku kiadásban. Egynek-egynek ára 40 kr.

— A nemzeti színházban e hó 18-án tartották meg a bezáró előadást. Szigligetinek „Mátyás király les“ történeti színművét adták elő nagy közönség előtt és jó előadásban. Az őszi és téli idényben a következő darabok várnak előadásra: Szigligetivel „IV. Béla“; Sardon két darabja: „Samu bácsi“ és „Az uj czég“; Czizalfulli és Stapleux négy felvo- násos színműve: „A bálvány“. — Az operai újdón- ságok: a korán elhunyt Bizet francia dalműve, „Carmen“, s Mozárt „Varázsszippa“ lesz.

— A színészeti tanoda növendékei e hó 19 és 20-án léptek a közönség elé, a nemzeti színpadon. A színészeti tanoda a legutóbbi évek alatt nem sok te- hetséget mutatott be, s nyilvános próbatétei nem sok reménykedő bizalmat gerjesztettek. Az idei tanév megnyitakor azonban szigorubb mérték alá vették a jelentkező növendékeket, s a kirkól bebizonyult, hogy a szini pálya nem számukra való, megmondták nekik őszintén, s elhagyták az intézetet. Nem is jelent meg a próbatétet, egy oly növendék sem, ki egy vagy más tekintetben ne rendelkezék a színpadi képesség feltevével. Az idei próbatétek több hatá- rozott tehetséget mutattak be, s a közönség (mely mind a két este nagy számmal jelent meg) elégtel- ség közt nyert meggyőződést, hogy ez intézet kor- holására most nines ok. Hogy mennyiben fognak megfelelni a tehetségeknek fölsímertek a hozzájuk kötött reménynek, az természetesen a jövő titka, mert a szini tanoda nem képezhet kész színészeket, ezeket csak a gyakorlat alakít. A növendékek egyes drámái s operai töredékeiben, magánjelenetekben és kisebb vigjátékokban mutatták be magukat. Legjobban feltűnt *Marlus* Emilia k. a., ki noha még nem végezte be tanulmányait, szép tehetsége máris a leghatározottabb és csiszoltabb módon nyilvánult. Van kellemes organuma, melegsége és természet- sége. *Békessy* Irma és *Kéler* Ilona kisasszonyok váltak ki még a női növendékek közül. *Benek* Lajos, *Halmay* Imre, kik kisebb szerepekben már a nem- zeti színház előadásaiban is próbálkoztak, szintén jól fejlődő tehetségek, s amaz a dráma, emez a vig- játék terén biztat sikerrel. *Toth* Irma szintén jóra- való képesség. Az operai növendékek közt ezuttal is a leány növendékek váltak ki. *Kurzwil* Janka kis- asszonynak van legesegőbb és terjedelmesebb hangja, s „Mignon“ jelenetében mindenkit tapsra indított. *Heim* Róza k. a., *Bély* Hermin, *Widmár* Erzi ép hangot és tiszta éneket mutattak be s mindnyájan megérdemelték, a buzditó tapsokat. A férfi növendékek közül *Ruzs* József tenor hangja, és *Waleh* Vilmos bariton hangja figyelemre méltó. A sikerült próbatétért *Paulay* Ede, *Kály* Gyula és *Kovácsik* Amát tanárok is megérdemlik az elismer- rést, mert jó irányban és eredménytel működtek.

— A népszínházban folyvást az „Utazás a holdba“ látványosságot adják, melynek minden este akad közönsége. Legközelebb vendégzseperelek lesznek. *Szigethi* József saját népszínműveiben lép föl; *Odry* Lehel is népszínművekben, ki noha opera- énekes, a népszínművekben szintén érdekes színpadi jelenség. *Soldosni* julinástól kezdve hosszabb szabad- ságidőt használ, s ezalatt Baloghé asszony a kolozsvári színház tagja lép föl népszínművekben. Készülnek *Balázs* Sándortól egy bohózatra, mely-

nék ezime „Kétszáz év mulva“ s a nő-emancipációt mntajta be, teljes virágjában.

— A budai színházban elevenebbek lettek az esték. E hó 19-én Ujházi Ede, a nemzeti színház tagja lépett fel a „Falu rosszában“, a színház eléggé meglett, s az előadás is jól ment. Ujházyt, kinek a bakter egyik legkiválóbb szerepe, sokat tapsolta a közönség. Mellette Abonyiné (Finum Rózi), Siposné (Teresi), Németh (Göndör), Takács (Feleli) tetszettek legjobban. Másnap újrajárt az előadás, szintén elég számú közönség előtt. E hó 21-én pedig operai előadások kezdődtek, s ezekben Maleczky Vilmos, a nemzeti színház baritonistája vendégszerepel. Először „Ernáni“ került színpadra, melyben a czimszerepet a ritka szép hangú Scholaszter tenorista énekelte, ki osztozott az est alatt Maleczkyval a tapsokban. Jutott taps Bély Róza kisasszonynak is, kinek csinos soprán hangja van.

Közintézetek, egyletek.

— A magyar tud. akadémia e hó 18-án tartott ülésén Barna Ferdinánd egy finn tudós: Aspelinnek „A mordva nép történeti viszontagságairól“ írt értékesítést ismertette. A mordva nép rokon a magyarral, s nyelvének és ősi történetének vizsgálata a magyar tudományosságra is érdekel, hasznosul jár. E nép az északi altáji fajok közt, a kazár és bolgár birodalmak letűnte után a legfontosabb volt, melynek teljes meghódítása az orosz fejedelmeknek egész erzedévi munkájába került. Legnevezetesebb fölkelésüket, az Ál-Demetrius császár alatt, 1609-ben győzték le, a legutolsó pedig a múlt század közepén. Oroszításuk azóta a keresztény vallás rájuk erőszakolása és a hosszas katonai szolgálat után olyannyira sorokirult, hogy ma már csak itt-ott élnek mordva csoportok, s azok is elébb-utóbb beolvadnak az orosz elembe. — Hunfalvy Pál „Magyarország ethnographiájá“ból Gyulai Pál olvasott fel egy érdekes részt a folyóvizekről. Ebben ki van mutatva, hogy a vizek legáltalában tartják meg neveiket. Így a magyarok is átörökölték a román és szláv uralomtól a folyók, tavak neveit. A Szamoszt például a rómaiak Samus-nak, a Rábát Arabo-nak, az Ompolyt Ampelának hívták sat. A „Balaton“ pedig az avarok idejében élt szlávoktól átvett és módosított víznév. Blato annyit jelent, mint „sár.“ Hunfalvy általában meggyőzőleg, nyelvészeti alapon fejtegeti a folyónevek eredetét.

Egyház és iskola.

— A budapesti egyetem magyar irodalmi tanszékére Gyulai Pál már kineveztetett. Az ide vonatkozó hivatalos okirat így szól: „Vallás- és közoktatási magyar miniszterem előterjesztésére megengedvén, hogy a budapesti egyetemen a magyar nyelv és irodalom tanszékére kettő választassék, és hogy a magyar nyelvészetre és a magyar irodalomra külön-külön tanszék szerveztessék, a magyar irodalom tanszékére dr. Gyulai Pált, a magyar tud. akadémia osztálytitkárát, a Kiszalud- társaság alelnökét, nyilvános rendes tanárát a szabályszerű illetményekkel kinevezem. Kelt Schönbrunnban, június hó 12-dikén. Ferenc József, s. k. Trefort Agoston, s. k.“

— A király dr. Magyar Alajos esanadegyház-megyei áldozár, pankoati lelkész, alesperes és szentszéki ülnöknek a bocconi v. buklati, másképp bakony-szumi címzetes apátságot adományozta.

— A közoktatási miniszter köszönetet nyilvánít b. Podmaniczky Frigyes orsz. képviselőnek, ki a választó kerületében levő elemi népiskolák számára felekezeti különbség nélkül kétezer frtot adományozott.

— Nemes végrendelet. Néhai Oláh Sándor volt páprádi tanító özvegye, szül. Somogyi Julianna asszony, elhunyt e hó 8-án Hercegh-Szöllősen 63 éves korában, s végrendeletben a pesti ref. theologia alapítójára 200, a prot. árvaházra 100, a herceghszöllősi ref. egyháznak pedig 40 frtot hagyott.

Mi újság?

— József nádor születésének százados évfordulóját szept. 3-án ünnepli meg Budapest hatósága. A program szerint: d. e. 9 órák a redout termé-

ben Ráth főpolgármester tart ünnepi megnyitót, s aztán Barna főjegyző mond emlékbeszédet a nádor érdemei felől. Innen a József-terre mennek, hol Kammermayer polgármester rövid beszéd kíséretében koszorút tesz le a szoborra. Délután a városligetben népiünnepet tartanak, s a nap emlékére a drótszigetet nádor-szigetnek készílnék elnevezni. Vereknek hét arany érmet is: a király, József főherceg, Erzsébet főhercegnő, a belga király, a muzeum, az akadémia, és a fővárosi levéltár számára. Az egész ünnepély költsége 5000 frtra van téve.

— József főherceg, a hozzá intézett kérés folytán, elvállalta a Budapesten tartandó nemzetközi statisztikai kongresszus elnökségét. A kongresszusai tagoknak az orsz. gazdasági egyesület bemutatja a legjobb magyar borokat is, hogy aztán hírt vigyenek arról Európa minden részébe.

— A trónörökös e hó 20-án reggel tett vizsgát Schönbrunnban az osztrák büntetőjogból és politikai gazdaságtanból. Az előbbi tantárgyból dr. Keller udvari tanácsos, az utóbbiból Menger tanár kérdezte, kiknek a király a két óráig tartott vizsgálat után teljes elismerését fejezte ki.

— Az új hadügyminiszter. Az uralkodó elfogadta b. Koller közös hadügyminiszter lemondását, s a szent István-rend nagykeresztjével kitüntetve ez állásától fölmentette. Utódja: gr. Bylandt-Rheidt Arthur altbornagy lett, a műszaki és közigazgatási katonai bizottság eddigi elnöke. Az új hadügyminiszter 1821-ben született Bécsben, családja hollandi eredetű. Katonai szolgálatba lépve, a műszaki csapatokban mint szakférfi vált ismeretessé. A tüzéri szakmába vágó munkákat is irt, s az Uchatinszkyuk „kittinő voltát“ is ő ismerte föl először. — Koller utódul eleinte a delegációkból ismert Benedek Sándor altbornagy volt kijelölve, de ő, ki eddig hadügyminiszteri helyettes volt, hir szerint még ez állásától való fölmentés is kérte, mert kezdé érezni súlyos sebeinek következményeit.

— Trefort miniszter. Szász Károly miniszteri tanácsos kíséretében, Ujvidékre utazott, hogy jelen legyen az ottani magyar gymnázium vizsgálatán. A miniszter Ujvidékről Karlovicza ra elmegy, a szerb patriarcha meglátogatására.

— A műtörténelmi emlékkiallítás összesen 14,930 frtot jövedelmezett; ebben a felülfizetések összege negyedfél ezer forint. A költségek alig 3000 ezer frtot tesznek. A kiállítás harminczhét napig tartott s ez alatt 18,400 látogatója volt. Kedvezményi jegyet iparosok és tanulók számára kétezret adtak.

— A lánchid-térre egy korábbi terv szerint öt szobrot akartak elhelyezni: szent István és Mátyás királyt, továbbá Széchenyit és Deákot, a koronázási domb helyére pedig Ferenc József ő felsége lovagszobrát. Most, hogy a Széchenyi-szobor felállításához hozzá akarnak fogni, a főváros középkezelti bizottságában szóba jött, hogy határozni kellene a tervek fölött, melyek a lánchid-tér jövő alakulására vonatkoznak. Az öt szobrot mindnyájan soknak találták e térre, s ekkép elhatározták, hogy az akadémia palotája előtt Széchenyi, a régi Lloyd-épület előtt Deák, a koronázási domb helyén pedig Ferenc József király szobra fog állani.

— Az esztergomi érseki képtár e napokban becses gyűjteményrel szaporodott. Simor bibornok ugyanis megszerezte e képtár számára Hardy Gáspár XVII. századbeli római vicarius viasz domborműveit. A gyűjtemény ötven darabból áll, negyvenhét viasz kép és három nagyobb viaszszobor-csoportozat. Köztük van Hardy három remekműve: „Diana“, „Saturnus“ és a „Nayade“. E gyűjtemény megvásárlása által nemcsak az esztergomi érseki képtár, hanem országos ritkaságaink száma is szaporodott. A remek viaszképek már néhány nap mulva föl lesznek állítva az érseki képtárban.

— Alapítvány. Herceg Batthyány Gusztáv, az orsz. gazdasági egyesület írtavtelki iskolájában egy gyermek nevelésére 3000 frt alapítványt tett. A frnt Vas megye közönségének lesz joga ajánlani az intézetbe.

— Az orsz. dalárünnepély az idén Szegeden lesz, az orsz. kiállítás ideje alatt. A bizottság a dalcsarnokra nézve a kolozsvári dalcsarnok építőinek tervét fogadta el. A fődött dalcsarnok nyári

szinkörnek is használható lesz. Az orsz. központi dalárszövetség 4500 frttal járult a költséghez, 3500 frt pedig Szeged város által volna fedezendő. A kiállítási tárgyakból rendezendő orsz. vásárt is a csarnokban akarják megtartani, s a helyekből befolyó díjakból 1500 frtot remélnek.

— A főváros vagyona. A zárszámadások szerint a főváros tiszta vagyona 1874. év végével félrekszámba 40,400,000 frtot, a következő év végén pedig 39,500,000 frtot tett ki. A mutatózó 900,000 frt vagyon-csökkenés az öszszekötő vasutoshoz ingyen átengedett 121 ezer négyzetölmnyi terület becsértékének 1875-ben történt leírásából származik. A főváros felügyelete alatt kezelt 17 alap a lefolyt évben 4,400,000 frt tökét képviselt.

— A nagy-sallói emlékoszlop rajzát Jahn Rudolf lévai fényképész által készített fénykép után adjuk. Az emlékoszlop fényképei Léván a fényképszéknél megrendelhetők, egy nagy alaku fénykép 1 frt 50 kr., a kisebbé 30 kr.

— A ferenciek budapesti házának alapkövét e hó 22-én tették le. Az ünnepélyen jelen volt gróf Szapáry István megyei főispán, a főpolgármester, s a városi hatóság számos tagja. Az alapköbe pénzdarabokat, a szerzet és hatóság főbb tagjainak névsorát zárták be, s a gyházi szortartás mellett helyezték le. Mészáros Kálmán rövid beszédben elmondta a pesti társház történetét. A szerzett 1242-ben jött Budára, s 1281-ből van kelteze a rendelet, mely a szerzetnek biztosítékot nyújt, s akkor már Pesten is volt guárdiánok. Tehát a ferenciek mintegy 600 év előtt tették le a pesti házuk első alapkövét. A háborus idők azonban felhúrták a zárdát s 1690 körül Leopold engedte meg újra Pest városának közbanjárására a kolostor újból fölépítését, melyet különösen a väci püspökség bőkezű adakozása tett lehetővé. II. József 1781-ki rendelete őket is megfosztá épületük nagy részének használatától; 1856-ben ő felsége I. Ferenc József rendelete adta vissza annak egy részét, melyet az egyetem tantermekké változtatott. Az új ház most gyorsan épül, s a főváros egyik legszebb palotája lesz.

— A pesti lovasút hálózata ismét nagyobodott. A soroksári vonalból már elkészült az a rész, mely a Kalvin-térrel a közvágóhidig tart és vasárnap adták át a forgalomnak.

— A berlini löversenyeket e héten tartották meg. Hire járt, hogy a 9000 marknyi nagy díjra „Kisbér“ is versenyez, de ez nem történt meg. A nagy díjat azonban így is magyar lö nyerte el, ez szintén a kisbéri ménes szülöttje: „Good Hope“, a híres „Kisbér“ öcsese. Ugyanaz a lö nyerte volt el Bécsben az állami díjat is; tulajdonosa Oppenheim. A kísérleti verseny nyertese gr. Sztáray „Csalogány“ paripája volt.

— Rasid basa, a meggyilkolt török külügyminiszter maga is áldozott a költsézet muzsájának. Még a múlt évben Bécsben időzött mint török császári nagykövet, s egyszer, 1875-ben ápril 16-ikán a keleti akadémia egy vizsgálatán is részt vett, s egyik növendéknek egy versecskét mondott tollba török nyelven, a melynek magyar fordítását az „Életképek“ ekkép adja:

Évről évre frís virággal ékíti az ész magát, Ti benetek jó gyümölcsöt szemem szépen érni lát. Légy átvöz, magásra vivő szellem-bajnok ifúság, Nőj, s virágod elborítsa e keleti iskolát! Böles eszével ki vezérel, nyerve szívvel halálját. Törökvéstek magas kéznek segítségére égbe hág, Fejdelmünk az, ki a szellem korlátit szakítja át! Addig éljen, éltet osztva, míg világ lesz a világ!

— Egy fiatal bankár halála. Veszprém megye egyik bőkezü fiatal birtokosa: báró Todesco Herman, a dűsgazdag Todesco bécsi bankár fia, meghalt nagy-vázsonyi birtokán 29 éves korában e hó 13-án. Négy évvel ezelőtt lova megrugta homlokát, s e súlyos sérülésből nem tudott fölépülni. Nemrégiben Nagy-Vázsonyban egy este szobájában eszméletlenül találták s öt napi szenvedés után f. hó 13-án elhunyt. Holt testét Bécsbe szállították.

— Forgószél. Erdélyben Mag és Szeessel községek közt e hó 17-én hatalmas forgószél támadt, mely a port és fővényt óriás orsóba sodorva, e tüneményt messze láthatóvá tette. A forgószél iszonyu erővel dúlt és rombolt, az oszlop sárgomlásokor több fát teljesen megfosztott minden levelétől, néhányat gyökereiből kiforgatott, darabokra hasogatott, a da-

rabokat messzire sodorta, mi közben jéggel vegyes eső ömlött, a villámok vakító fénye s a dörgés rümitő robaja szolgáltatta a sajtáságos természeti jelenséghez a megdöbbentő kíséretet.

— Adakozás. Az 1848/9-ki honvéd rokkantak menháza számára Dobsinárol Gömör Károly 47 frt 50 kr-t küldött be szerkesztőségünkhöz. Ez öszszekhez járultak:

- Karniss 5 frt., Siró 5 frt., Grosszer 50 kr., Offer 1 frt., Gömör Károly 5 frt., Gömör Sándor 50 kr., Bohús 20 kr., Szomp 1 frt., Mikólik J. 1 frt., Mesko 1 frt., Méga A. 1 frt., Weisz 1 frt., if. Sárkány P. 1 frt., Sárkány B. 1 frt., Dobay 2 frt., Schallát 1 frt., Gömör Samu 50 kr., Gáll M. 1 frt., Kubiczek 1 frt., Ulreich 1 frt., Spangel 1 frt., Gömör György 50 kr., Kovács J. 1 frt., Gáll J. 50 kr., Kirschner J. 50 kr., Szoyka J. 50 kr., Demeter 50 kr., Klein M. 1 frt., Lisekha 50 kr., Gömör 50 kr., R. 20 kr., A. S. 20 kr., Kreutezer 50 kr., Klein S. 50 kr., Lang 50 kr., Ruffiny 50 kr., Springer 30 kr., Galovics E. 50 kr., Csolsch 40 kr., Krausz D. 20 kr., Detvay A. 20 kr., Kaiser M. 20 kr., Schwirzian S. 30 kr., Ballás S. 20 kr., Stempel A. 50 kr., Pek A. 1 frt., Kamenczyk J. 40 kr., Gömör A. 20 kr., Csisko F. 50 kr., Njkl Gyula 1 fr., Nelner S. 1 frt., Gömör M. 1 frt. Öszzesen 47 frt 50 kr.

Halálozások.

Vida József, a kassai jogakadémia tanára, elhunyt e hó 20-án 43 éves korában Kassán, tüdővészben. Egyike volt a hivatottabb költőknek, kinek költeményeiben mélyebb kedély nyilvánult. A „Vasárnapi Ujság“-nak 1856—62-ben belső munkatársa volt, s itt számos költeménye is jelent meg. Mint jogtanár az egri érseki lyceumban is több évig működött s ezalatt az „Eger“ című hetilapot is szerkeszté. Költeményei „Nemzeti koszorú“ cím alatt jelentek meg 1860-ban. Utóbbi években, mióta neje elhunyt, elhallgatott, s csak mint tanár működött Kassán.

Dr. Hauszman Ferenc, a fővárosban tekintélyes homeopathia orvos, a budapesti egyetemen is a homeopathia tanára, elhunyt 65 éves korában. Halálát az okozta, hogy kísérleteket téven egy megmérgezett nyulon, megsebezte kezét, s a hullaméreg behatolt a sebbe. — A fővárosi orvosi kar egy másik derék tagja: dr. Kövecz Gábor, kőbányai kerületi orvos, szintén hivatásának esett áldozatul, mert a munkások közt pusztító hágymázt ő is megkapta, s elhunyt 36 éves korában.

Kanya Pál, a budapesti ág. evang. gymnasium nyugalmazott tanára, meghalt 83 éves korában. Sok érdemet szerzett e tanítézet s általában a tanügy érdekében, melynek tankönyvek írásával is szolgált. Nevelője volt több évig István nádornak is. A köztiszteletben élt öreg tanár egyik leánya Emilia, a „Családi kör“ szerkesztője. — A nagyváradi jogakadémia is elvesztette egyik legrégibb tanárát, Turcsányi Vinczét, ki 60 éves korában halt meg, s egykori tanítványai mely részvéte közt temették el. — E veterán tanárok mellett említjük meg Deák Mihályt, a nagykőrösi lyceum görög nyelv és irodalom tanárának 26 éves korában, Alvinczón bekövetkezett halálát.

Ft. pater Paulovits Döme, a budapesti ferenczrendi zárda érdemes tagja, Seitovszky és Simor primások gyóntatója, meghalt 83 éves korában. Hatvan évi szerzetes életének egyik emlékezetes tette volt amaz önfeláldozás, melyet Pápnál 1831-ben az epimirigy dühöngései közt tanúsított. Tanított sok évig Szombathelyen a főleml iskolában is, s annyira megnyerte a közbeesülést, hogy a város

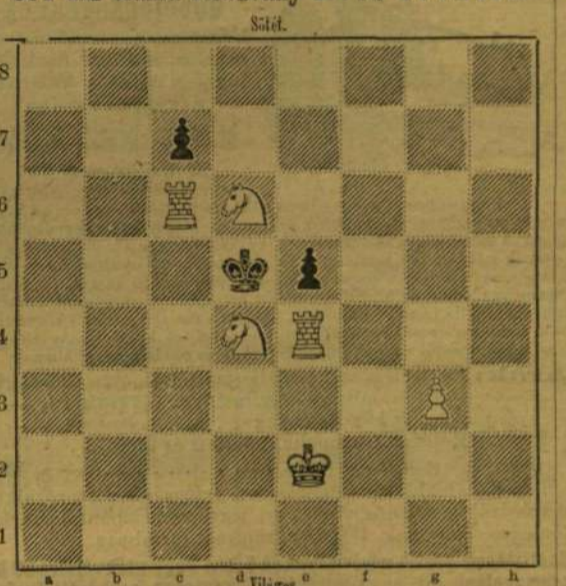
közgyűlése 1846-ban tiszteletbeli polgárrá választotta.

Több derék és áldozatkész hölgy halálát is föl kell említenünk. Máramaros-Szigeten elhunyt Szaploncay Sándorné, szül. Hulimann Berta asszony, ki végrendeletében 10,000 frtos alapítványt tett a m.-szigeti kollegiumban szegény tanulók javára. — Gr. Bathányi Imréné, szül. székhelyi gr. Majláth Erzsébet, a királyi esilagkeresztes udvarhölgye, meghalt Bécs mellett Badenben. — Szentpáli Lászlóné, szül. Szoteczky Klementina asszony, Szentpáli Jenő orsz. képviselő édes anyja, elhunyt az ugoasmegeyi Halmiban. — Néhai gr. Dessewffy Károly helytartósági tanácsos özvegye, szül. Köckh Lujza N.-Szebenben, 65 éves korában.

Elhunytak még: dr. Grünwald Róbert, fővárosi ügyvéd s az evang. egyház ügyésze, 49 éves korában. — Dolánszky Ferenc, a budapesti kir. zalogház nyug. igazgatója, 73 éves korában. — Vizeki Tallán Kálmán m. kir. lovas honvéd alezredes 56 éves korában Szölös-Györökön. — Dr. Kánitz József, a gr. Károlyi Alajos surány-megyéri uradalmanak közbeesülésben élt orvosa 40 éves korában. — Kövecz Antal kinstári pusztai bérlo 56 éves korában Kovásházán.

SAKKJÁTÉK.

864-dik számú feladvány Koss Ivántól.

Világos indul s a harmadiklépésre mattot mond.

859-dik számú feladv. megfejtése.

- (Minkovits J.-tól.) Világos. S tét. 1. Fg3—h4 Hh6—g8(a) 2. Hh5—h4 t. sz. 3. Hh4—d3 mat. a) 1. Hh6—g4 2. Hh5—h4 Hg4—f2 3. Hh4—c6 mat.

Helyesen fejtették meg: VESZPRÉMBEN: Fülöp J. SZIGETSÉKEN: Mayer K. GELSÉN: Glesinger Zsigm. MISKOLCZON: Hartmann Ist. SÁROSPATAKON: Gévez K. BUDAPESTEN: F. H. és K. J. DEBRECZENBEN: Zagyva I. A PESTI sakk-kör.

Szerkesztői mandanivaló.

— Szentgyörgy. Spártai módon véve vizsgálat alá a bemutatott kisédet: szervi hibát, ferdeséget, nyomonrökságot rajta nem találtunk, de erőteljes izmos alkutának sem igen mondható. Kép nélkül szólvá, verse egyszerű, természetes hang s meneti és ha olvassuk, egy hamis hang sem bánt benne. Ha e negatív érnny elég volna az idvességre, közölhetnők is. De csinja alatt nem rejlik élet, erő s eredetiség; semmi új benne, s ezért még rosszat nem mondhatunk róla, de közlését sem tudnók indokolni.

HETI-NAPTÁR.

Nánap és hetinap	Katholikus és protestáns naptár	Görög-országi naptár	Izraeliták naptára	Nap		Hold	
				kél nyug.	kei nyug.	kél nyug.	kei nyug.
25 Vasár.	13 Prosper	13 63 Aquilus	Ijár, Rosch.	6.	p. 6.	e. n. 5.	7.
26 Hétfő	János és Pál	14 Elizeus próféta		4	4	8	11 10 51
27 Kedd	László király	15 Almos		5	4	8	0 9 36 11 10
28 Szerd.	Leo pápa	16 Tichó		6	4	8	0 10 53 11 25
29 Csüt.	Péter és Pál apost.	17 Bertalan		7	4	8	0 0 3 11 39
30 Pént.	Pál emléke	18 Leontin		8	4	8	0 1 15 11 55
1 Szom.	Theodorik	19 Judás, Thádé		9	4	8	0 2 27 11 66
					4	8	0 este regg.

H id változásai. ☉ Holdtölte 6-án 4 óra 54 perczután.

— Pataji. A „Visszhang“-ot derék költőnk nem igen köszönné meg, oly gyöngye. A másik azonban, mely vallásos tartalmával még több lángot és hevet kívánna, még gyöngyöbb.

— B. L. Röpülési elmélete nem kielégítő. A mi benne megállhat, az ismeretes; a mit saját feltalálásnak vall, teljességgel nem meggyőző. Számítása; az egy kilogramm súly madárnak 100 méter magasságban csaknem snlytalan fönnlebegéséről, áltélen alapszik; ha az ún elmélete e részben állna, akkor egy vasék is fenn lebegne a mély víz színén, ha az alatta levő vízszlop sulya nagyobb lenne mint az övé. Ön a madarak repülését kizárólag a physikára akarja alapítani, s a physiologiai tekinteteket egészen mellőzi. Félő, hogy ily alapon repülő gépe is gyakorlatilag nem valósítható elméletnek fog bizonyulni.

— Névtelen. Verse jobb a minápinál: egybár esinos (bár Tompára nagyon is emlékeztető) strofa van is benne, de a közölhetőség mértékét (legalább a mienket) még nem áti meg.

— M.-Vásárhely. St. M. Nem emlékezünk, hogy e két vers már egykor megfordult volna előttünk. Talán a postán tévedtek el. Különbem nem lett volna kár éretők; de az is lehet, hogy olvastuk már, csak elfeledtük: egy sor sínes bennük, mely megkapná a figyelmet s bevészödnék az emlékezetbe.

— B.-Sámsón. A két kis vers, ha nem épen rossz is, de a középízerítésnek a legalós lépéséjén áll; pedig „mediocrius esse poetas...“ még kissé magasb lépésön is...!

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK-ra.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végével lejár, fölkérjük, hogy mielőbb sziveskedjenek megújítani megrendeléseiket, nehogy félév körül az előfizetési öszszetörölódása vagy elkéscése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési föltételek:

Postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt

Negyedévre 3 ft. Félévre 6 „

Csupán a Vasárnapi Ujság: Negyedévre 2 ft. Félévre 4 „

Csupán a Politikai Ujdonságok: Negyedévre 1 ft. 50 kr. Félévre 3 „

Az előfizetések legzérszerűbben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kindó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám)

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér.*

FOGORVOS

1. Leghevesebb fogfájáldalmak azonnali megszüntetésére a fognak kihúzása nélkül. 2. Odvas fogak plombirozására arány, vagy más tartós anyaggal, a mi által a fog még sok évre használhatóvá válik és nem fáj. 3. A ki nem igazítható fognak és gyökérnek fájdalmat nem okozó úton a kéj-gáznak alkalmazása mellett eltávolítására.

Fogorvos B. Máthé Domokos

a vácsi- és kis hid-utca szög-előné „vastuskó“-ház 1. emeletén. Ugyanott tétetnek a legújonnabb szománez műfogak, légyonoms által tartó egész fogcsok stb. a legújabb amerikai találmány szerint, meglepő szépen, természet-hiven minden igénynek megfelelőleg a legillőbb ár mellett.

* * * Munkálataiért jótáll sok évig.

* Az e rovnt alatt közltekért a szerkesztőség esuán a sajtótrvények irányában vállal felelősséget.

Tartalom.

A nagy-sallói esata emléke. — Cseli csáda. — Az 1671-ki vértanúk. — A török válság főszereplői (két arékképpel). — A Csendes tenger gyöngyö (képpel). — A keleti tartományok. — Strogoff Mihály utazása (képpel). — Egyveleg. — Melleklet: Kisbér (képpel). — Tanév végén. — Gróf Széchenyi István hátrahagyott irataiból. — A létről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mandanivaló. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

GUBITZ LÁSZLÓ gazdasági gégyára

Budapest, nyul-utca 36. szám. A t. cz. gazdasági ügyeimbé batorodom ajánlani jó minőségűről ismeretes Gubitz-féle szántó-ekéket, melyek szilárd szerkezetük mellett könnyen kezelhetők...

HELL F. P.

Budapest, II. ker., főutca, a keresk bank épületében, ajánlja nagy választékú raktárát férfi, női s gyermek kész ruhákban, minden szövetű áru s ural dívat-cikkeiben legelőcsőbb szabott árakon.

Minden leendő vásárlóval meg kell értenem, hogy az itt megjelölt árak csak a készletből való kivételre vonatkoznak, és nem tartalmazzák a szállítási és csomagolási költségeket.

Urak részére: Rendelőseknek kérem a galériabőgést. Ingek angol elifonból (madapolán) minden formában, de most legkevesebb a 3-soros sima m. H. H. mely legújabb a 2-1/2 sz. darabja 1.40, 1.55, 2.40, 3.50, 4.50, 6. darab 3.50, 11.50, 13, 17, 22, 28.

Szines perkből legújabb miniatúrában darabja 1.50, 2, 2.25, 2.50, 3 darab 3.50, 11.50, 14.20. Sötét sötét angol elifonból legújabb miniatúrában galérián, darabja 2.55, 6 darab 12.80, 2 külön galérián, díja 3-0. 6 darab 21.60.

Ingelők galérián, darabja 60 kr. 6 darab 3.25. Lábraválók vászonból minden formában: darabja 1.50, 1.75, 2, 2.25, 2.50, 3, 4 darab 3.50, 11.50, 14.20, 19, 27.

Törszövetű gyapjú alsó mellények, alsó nadrágok s felharsnyák. Felharsnyák szövetű kőcsigé fehér 2.50, 3, 3.50, fehér vagy színes 4, 4.50, 5, 5.50, egész 10 frig.

Gallér s kékcselők legújabbak, legújabb divatu miniatúrában, 1 egész gallér szép dobosban 1.50, kékcselők 4, 4.40, 5.25. Zsebkendők, egész fehér vagy színes szálal, kékcselők 2.40, 3.00, 4.20, 5, 5.50, 6 egész 15 frig, fehér selyem darabja 30 kr.

Legújabb nyakkötők szövetű kőcsigé, kecsény 14 król 1 frig, színes 20 król 3 frig, kék nyakkötők minden formában 40 król 5 frig, nyakcsokrok 12 król.

Angol pláidek darabja 7.50, 8, 10, 12 frt, pláid-szál 60 kr. Kauszcsuk-köpenyek darabja 9, 9 frt. Kesztyűk kékcselők párja 1.15, szarvász 1.30, 1.90, nyári szövetű 35 król 2 frig.

Törökösök becsüreg, kőcsigé 5-15 frig. Húgyonyos nadrágok 70, 90 kr. 1, 1.20, nadrágszál 25 kr.

Eszernyők 2-15 frig. Úri napernyők 3-4 frig. Nyári színes vagy sárga, törökösök s csipkék. Mell-, kézfélék, s gallér-ingcsokból színes, vagy bronzból vagy falaszóccsal szép mell-, nyakkendőkről, fűzők, fogkefe, szappan s minden háztartási.

Fűzők részére kesztyűt, nyakkötőt, zsebkendőt. Leányok részére fehér s színes kifonó s fekete moiré-kötők, gallér s kékcselők, harisnyák, kauszcsuk, zsebkendők, nyakkötők, kesztyűk s kerek fejlejtők.

Szines kanavaszok vége 8 frt, 8 frt 50 kr., 9 frt 15 frig, 30 róló fonalvaszon vége 8 frt 50 kr., 9 frt 9 frt 50 kr., kávé-szörny 2 frt 20 król, kávé-szörny 2 frt 10 król, csipke fűző egy ablakra egy pár 3 frt 50 król 15 frig, fűzőny-ből párja 60 kr. 10, ágértéke. 4 frt 75 król, asszaltörök 4 darab 50 król. Chiffon rőg 20, 25, 30, 34, 40, 48 kr. mindenféle fehér s színes barchent s fiamell, színes perkből, pap s selyem bár ony. Továbbá minden fehérárú, csipkés, himzett nemek bőlés szövetek, díszes szalagok s rövid árú, potondorú, 4 színes fehér s színes gyűrűkötő pamut gyári áru s kizárólagosára.

PILEPSIE

(nehézködő) levei után gyártott dr. KILLISCH, különleges orvos által Németországban, Dresden mellett (Szászországban), Már 300 évesen a legelső gyógykezelésnek.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Rágalom, gyanúsítás, rossz nyelvek, bizalmatlanság

korszakában élünk, mely különösen az utóbbi hónapokon árként mutatkozott mindenfelé Folyton lehetett olvasni az Orlicé Rudolf, mennyiségtanár, Berlin, Wilhelmstrasse 127., ellen intézett gyűlöletes megtámadásokat.

Minden becsületes embernek

kötelessége azt, ki véle jót tett, megtámadásokat ellen védelmezni. Azért kinyilatkoztatom, miszerint én ezen úrnak utasításán által

3600 forintos

nyereségre tettem szert, és ezen utasításokat a legjobbaknak is tartom. A többi mind vagy egykori közvetítői- vagy épen irókatól származik! Személyes meggyőződésből beszélek, melyet magamnak egész pontosan Berlinben szereztem.

Griming Neuhausser Antal.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátrólésszel készített, teljesen mérgező nélküli, teljesen szagtalan, és teljesen határú irtópor. Gyantát elmarve dobos egy szóró-készítéssel ellátva, 1 frt 55 kr. és 30 kr o. 6.

Os. és kir. szabdalm. a maga nemében egyetlen határú patkódobos ára 1 frt, 6 dobos 5 ft o. 6.

Valódi perzsa, minden rovar-irtópor. Közvetlen szállításra, végleg tisztá növénykiszármány, csupán való góti, jókálly melletti katonai kátr